

Žena in dom

Odličen izdelek najstarejše tovarne pohištva v Jugoslaviji
J. Naglas, Ljubljana, Turjaški trg številka 6.

9

LETNIK IV
SEPTEMBER 1933

Priloženi sta knjigi: Claudea Farrèrea: Opij
in Bernarrja Macfaddna: Mož in zakon.

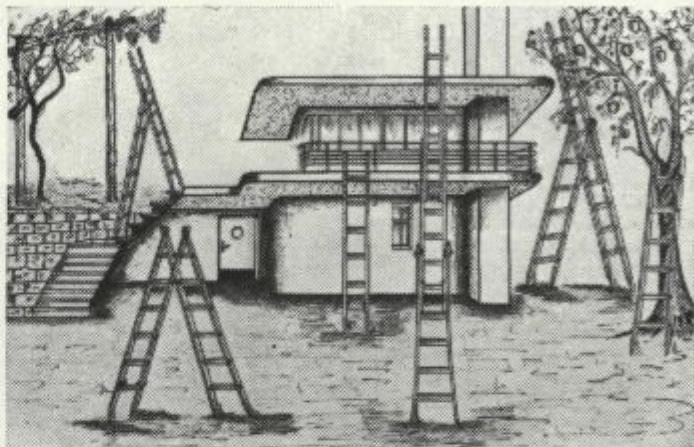
IGNACIJ REPŠE

TOVARNA POHIŠTVA IN PATENTNIH LESTEV
LJUBLJANA, DVORNI TRG ŠT. 1

TELEFON 32-28

Diploma, podeljena v priznanje mojstrskega dela od Saveza hrvatskih obrtnikov v Zagrebu dne 9. junija 1933 pod št. 5559/33.

Patent prijavljen!

Patent prijavljen!

POZOR! ČITAJTE!

Moja patentna lestva ima od vseh dosedanjih lestev **velike prednosti**, tako da je na trgu po svoji **neprekosljivi konstrukciji in varnosti brez konkurence**.

Lestva je dvo- ali tridelna, lahka in zelo enostavna.

Vsaka se lahko poljubno uporablja, kakor kažeta sliki na tej strani.

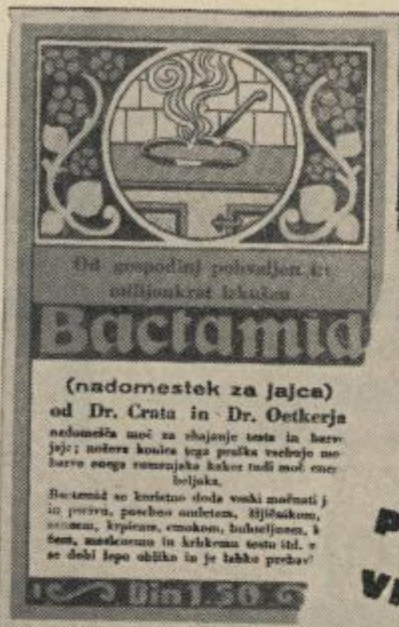
Moja tridelna lestva je vsakemu sadjarju in vrtnarju neizogibno potrebna. Na ravni ali bregoviti legi kakor tudi na stopnicah v krakih stoječa se more s svojim tretjim delom poljubno podaljšati.

Industrija, trgovci, obrtniki, sadjarji, vrtnarji, hišni posestniki, gasilna društva, cerkve.

Zahtevajte brezplačne prospekte.

GOSPODINJE!

PRAVA DOMAČA JED LE S PRAVIM DOMAČIM IZDELKOM.

100 gospodinj pohvaljast 10
milionkrat lakše

Bactamid

(nadomestek za jajca)
od Dr. Crta in Dr. Oetkerja

nadomeša moč za vžajenje testa in hlev-
jaje; notera kosa tega praška vsebuje mo-
barvo enega rumenjaka kakor tudi moč ene-
boljaka.

Bactamid se koristno doda vsaki močnati j-
in pivca, posoda omleta, žijšakum,
sokom, krepim, omakom, kuhinjskim, k-
šam, maslenim in krekum testa itd. v
se dobi lepo oblika in je lahko preba-

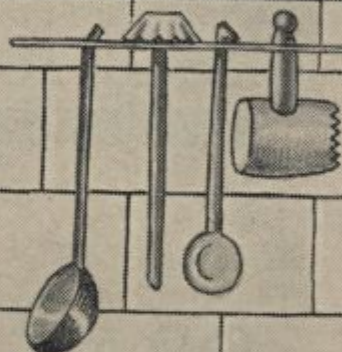
10 Din 50

OETKER-
JEVA SVETLA
GLAVA
1911-1912

Dr. Oetker-jev PRIPOMOČEK ZA VKUHAVANJE za gospodinjo.

Vsebinska tega zavojčka uporabljena po
enostavnem navodilo, da 5 kg vkuha-
nega sode, žele marmelade, sad-
nega sokova, kumarom in slivom
stalnost in zdravni nija kvantitete po
pisarni ser kisanje.

JUGOSLOVANSKA TVORNICA

D. A. OETKERJA

Nadalje proizvajamo še:

pudinge

kreme

šartlje

itd.

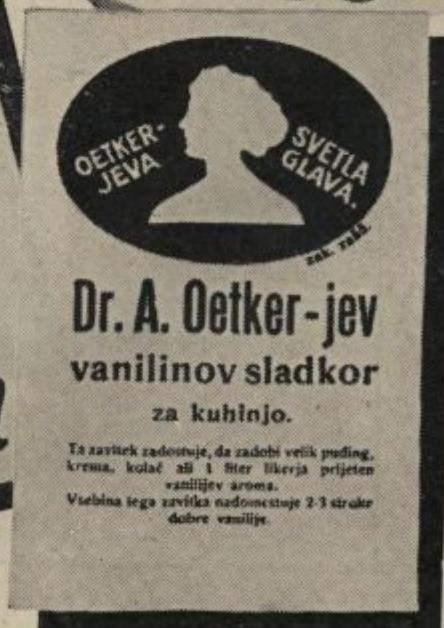

OETKER-
JEVA SVETLA
GLAVA
1911-1912

Doktor Oetker-jev pecilni prašek

Je najboljši!
Zakonito zaščiteno pod
imenom

Backin

OETKER-
JEVA SVETLA
GLAVA
1911-1912

Dr. A. Oetker-jev vanilinov sladkor za kuhinjo.

Ta sestek zadostuje, da zadobi velik puding,
krema, kolač ali 1 liter likerja prijeten
vanilijev aroma.

Vsebinska tega zrvčka nadomestuje 2-3 strakar
dobre vanilije.

Pazite
na zdravje
svojih otrok!

Najbolje negujete
svojega miljenca, če
ga kopate vsak dan
samo s pravim
lahkim otroškim
milom Paracelsus.

Po dobroti in sestavinah doslej nedoseženo.

Pazite na ime **Paracelsus**!

SOLIDNA POSTREŽBA
A NIZKE CENE
LEPA LINIJA KROJEV
O S E B N O
NASVETOVANJE

VELIKA IZBERA
EDINSTVENI KROJI
RAFINIRAN OKUS
ATELJE BREZHIBEN

SALON
VERA

NEBOTIČNIK
6. NADSTROPJE
TELEFON ŠTEV. 34-63

Brezplačni lift na razpolago

Lepi jesenski dnevi prihajajo

in potrebno je, da si preskrbite toplejša oblačila zase in za svoje drage. — Pri nas dobite veliko izbiro po Vašem okusu. — Oglejte si zalogo

DRAGO GORUP & Co., Ljubljana

Miklošičeva cesta števil. 16/1. Hiša Del. tisk. (Bamberg).

Telefon 32-33.

Kakor božajoč okvir okrog dragocene slike je praktičen in lep dežnik.

Seveda samo, če je prvovrstno blago, s katerim Vam postreže trdka

L. MIKUŠ, LJUBLJANA

Na drobno! Mestni trg 15. Na debelo!
Ustanovljena leta 1839.

Lepo vezana knjiga
bodi kras knjižnice
v Vašem domu!

Take vezave
Vam oskrbi,
od preprostih
do najfinejših,

Knjigoveznica

Jugoslovanske tiskarne

r. z. z. o. z.

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/II.

Na vse zgodaj izlet v milo naravo

v sportnem dresu, v solncu in prahu — in zvečer zopet razvajena ženska, zavedajoča se popolnoma svoje lepote, negovana do koncev prstov: Elida Creme de chaque heure naredi obraz in roke vselej zopet nežne in voljne.

ELIDA

Creme de chaque heure

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Ničemurnost. Moja hčerka je že kar bolešno podvržena lepotičenju. Najrajši bi stala ves dan pred zrcalom. Pudra se in šminka, lase si je dala obeliti, nohte si barva in kaj vem, kaj še vse. Pa kar vsak dan bi hotela novo obleko. Zaman je ženino tarnanje in brezuspešne so vse moje ostre besede. Kako naj jo spametujem?
O. C. iz K.

Mož ali hči. Zaradi moževe nezvestobe sem se pred 12 leti ločila. Po štirih letih sem se seznanila z dobrim človekom, s katerim sem se civilno poročila in živim z njim vsa leta v sreči in zadovoljstvu. Iz prvega zakona imam hčerko, ki je zdaj stara 17 let, iz drugega pa sina v starosti 4 let. Hčerka pa mi kar naprej dela razne neosnovane očitke in se z mojim sedanjim možem vse dni prepira. Vse sem že poizkusila, da bi jo pripravila k pameti, toda pri njej ne zaleže nobena lepa beseda. Z vsem srcem pa visim tako na hčerki kakor na možu. Mož pa zahteva, da jo dam v penzionat, če se ne misli poboljšati. Svetujte mi, kako naj preprečim te večne prepire in kako naj dopovem hčerki, da so njeni očitki krivični.
Iva R. iz G.

Ali radio otroku škoduje? Moj mož je tako navdušen poslušalec radia, da v naši hiši neprenehoma odmeva godba. Imam pa komaj mesec dni staro dete in se bojim, da bi mu to škodovalo. Prosim za odgovor.
R. S. iz M.

Odgovor: Svojemu možu kar brez skrbi pustite to veselje. Godba otroku ne bo v kvar. Zdravniki so celo ugotovili, da vpliva pomirjevalno na živce. V mnogih inozemskih sanatorijih so že uvedli radioaparate. Uspehi so prav zadovoljivi. Upoštevati bi bilo le to, da otroka ne držite v neposredni bližini aparata in da vključite, kadar otrok spi, ne preglasne komade.

Skrb za službo. Imam hčerko, ki bi jo rada tako izšolala, da bi hitro prišla do kruha. Če jo dam v trgovsko šolo, bo več let čakala na službo. Ali mi svetujete, da jo vpišem v gospodinjsko šolo?
D. V. iz Pt.

Odgovor: Vaš namen, da bi dali hčerko namesto v trgovsko v gospodinjsko šolo, je le odobravanja vreden. Saj je trgovsko naobraženega naraščaja več kakor preveč, tako da so izgledi za službe vedno slabši. Strokovno naobraženih gospodinjskih pomočnic pa silno primanjkuje. Prav vsaka gospodinja pa si želi pomočnice, ki opravlja svoje delo z razumom in položi vanj del same sebe, in ne samo moč svojih rok. Dekleta, s katerim se lahko pogovori o vsakdanjih večjih in manjših gospodinjskih skrbih, ki se bo znalo poglobiti v mišljenje otrok, katerim je danes pogovor o avtomobilih in aeroplanih, o potovanju, plavanju in smučanju vse zanimivejši in mikavnejši od pravljič in bajk. In kako težko je ravno to dekletu, ki o vsem tem nič ne ve. — In še nekaj. Če se takšno gospodinjsko naobraženo dekle prej ali slej poroči, ji bodo izkustva, ki si jih je pridobila v službi, v neprecenljivo korist. Pa tudi če ji usoda nakloni moža, ob katerem ji ne bo treba prijete za nobeno delo; v škodo ji to znanje tudi tedaj ne bo. Znala bo pravilno ceniti

trud in delo svojih pomočnic. Pravična in razsodna gospodinja jim bo in jih bo s tem najlaže in najčvrsteje privezala nase in na svoj dom.

Nesrečna ljubezen. Pred letom dni sem vzela v hišo siroto, osemnajstletno inteligentno dekle zelo prikupne vnanjosti. Pomagala mi je v gospodinjstvu, nadzirala otroke in z njimi hodila na izprehode in izlete. Vsa razigrana je bila med njimi sama kakor otrok in se z njimi podila, smejala in vriskala. A nenadoma se je vsa izpremenila. Tiha in otožna je posedala po kotih in iz lepih oči ji je zrla žalost in boleost. Stala sem pred uganko, ki sem jo zaman izkušala rešiti. Pred dnevi so nas obiskali moževi znanci — pevci. Moj mož je z njimi pel. Tedaj mi je pogled obvisel na svoji varovanki. Tiho je sedela in kakor zamaknjena zrla v mojega moža. In nikdar še nisem videla oči, ki bi izražalo toliko ljubezni, toliko hrepenenja. V silni bolečini mi je vztrepetalo srce. Kaj mi je storiti? Nekaj mi pravi, da moj mož še ne slutí, kaj se v dekletu godi. A če izpregleda, kaj bo potem? Poročena sva dvanajst let, doba, v kateri se krha in razdere največ zakonov. Svojega moža ljubim nad vse in zdi se mi, da bi morala umreti, če ga izgubim. Naj mu li povem, kaj sem odkrila? Ali naj govorim z dekletom? Kako naj ji pomagam, da zopet najde mir? G. T. od Sv. V.

NEUPRAVIČENA PRITOŽBA.

Gospoj Frančiški R. v K.

Ne bodite hudi, da Vam na Vašo pritožbo na tem mestu odgovarjam. Toda mogoče je še več naročnic, ki prav tako mislijo kakor Vi.

V svojem pismu se pritožujete zastran uprave, ki mesec za mesecem terja zapadle obroke. Vprašujete, ali Vam morda ne zaupamo teh borih 105 dinarjev, in smatrate to opominjanje za nadležnost.

Vprašajte v katerikoli knjigarni, kako se plačuje naročnina pri nas in kako zunaj naše države. Vsak knjigotržec Vam bo rad potrdil, da je povsod že stara navada, da se listi in revije plačujejo za četrt, pol ali za vse leto naprej.

Spomnite se, da ste tudi Vi na svoji naročilnici obljubili, da boste naročnino za «ženo in dom» vedno naprej plačevali. Saj je to tudi za Vas najboljše in najcenejše. Nam pa prihranite ogromno delo, ki ga imamo s tisto peščico naročnic, ki neredno izpolnjujejo svoje obveznosti.

Vsem tistim, ki vse naenkrat težko plačajo, smo itak olajšali plačevanje in rekli, da lahko nakazujejo naročnino v mesečnih obrokih. Za te obroke pa je že potrebno, da se vsak mesec v redu vplačajo. To je tudi v Vašem interesu, ker je za Vas lažje, če plačate na mesec Din 10— kakor pa konec leta vseh 120 dinarjev.

Nikar ne mislite, da Vam ne zaupamo. Toda navzlic skrbnemu izbiranju naročnic ostane še vedno nekaj zastojkaric, ki hočejo čitati «ženo in dom» na stroške drugih naročnic. Več je celo takih, ki pravijo, da se nam njihovih 105 dinarjev prav nič ne pozna. Toda če bi bilo med na-

Kofinska
TVORNICA
ČIKORIJE

REDILMA
KAVA

Naš pravi domači izdelek

šimi številnimi naročnicami tisoč takih, ki bi podobno mislile in ne plačevale, bi zašla naša založba v tak položaj, da bi svojih obvez ne mogla izpolnjevati in bi morala zaradi takih brezvestnih naročnic priti v konkurz.

Razumeli pa boste, da iz samega naslova uprava ne more posneti, katere bodo do konca leta pošteno plačale in katere ne.

Ko bi to mogoče ugotovili, bi vsem takim površnim plačnicam ustavila pošiljanje lista, ostalih pa ne opominjala.

Ker pa se to ne more napraviti, mora uprava opominjati vsako, ki ni storila svoje dolžnosti.

Zaradi tega tudi nikar ne za-merite upravi njenih opominov. Uprava stori le svojo službeno dolžnost.

Prosim Vas pa, uvažujte težave naše založbe in nakazujte redno svoje obroke.

Danes ste dobili z listom vred prvo letošnjo knjigo «Mož in zakon». Ta knjiga Vam odkritosrčno pripoveduje o možu Seveda knjiga ni za nedoraslo mladež.

Odslej dobite vsak mesec po eno knjigo, ki bodo vse bogato opremljene s slikami.

Tudi v bodoče, če Vam ne bo kaj vseč, pišite meni.

Vas pozdravlja

Rija Podkrajškova.

Tako lovi
muhe

AEROXON
z zaponcem

ŽENA IN DOM

ilustrirana revija za slovensko ženo
številka 9 * september 1933 * leto IV

I v. V u k :

In zgodilo se je . . .

i izprašujete, gospod sodnik, zakaj sem ga hotela ubiti! Težko je to pojasniti in dopovedati, gospod sodnik.

Moja hčerka Vanda je bila mlada, lepa ženska. Vdova, ker ji je moža ubila vojna tam nekje v Karpatih. Dva otročička je imela, srčkani punčki, kakor dve marjetici. Bogati nismo bili, komaj toliko, da nismo na veliko gladovali. Saj razumete, gospod sodnik. Siti nismo bili, a tako gladovali, kakor se govori, da človek gladuje, nismo.

Pomislite, gospod sodnik, mlada žena, komaj sedem let poročena, pa vdova. Kaj storiti, da bi bil kruh? Tista invalidnina, ki jo je dobivala na mesec, je bila komaj za drva. Jesti pa je treba, oblačiti se je treba, stanovanje plačati moramo... In je rekla:

— Mama, službo moram poiskati. Kakršna bo, takšna bo, ni me sram, samo da ne bosta lačna otročička in vi.

— A ti? sem rekla.

— Ah, kaj jaz! Mnogo mi ni treba. Duša me boli po mojem nepozabnem in še jesti mi ne diši. Moje življenje je strto, samo otročička sta še kakor sončni žarek moji duši...

Vidite, gospod sodnik, iskala je službe. Dobila jo je v neki pisarni. Ni pa dolgo ostala. Prijokala je domov in rekla:

— Mama, kakšni so dandanes moški!

In nič drugega ni rekla. Jaz pa sem vedela, da jo je nadlegoval gospodar, zakaj lepa in mlada ženska je bila moja Vanda.

In ni šla več v tisto pisarno.

Ali, gospod sodnik, glad je strašen gospod. Kdor ga ni poizkusil, pri komur se še ni oglasil, tisti ga ne razume. Otročička sta tekala za mamico, moja Vanda, se ozirala v moje oči in govorila:

— Mamica, kruhka! ... Babica, lačna sem!

Veste, gospod sodnik, v tistih otroških očkih, ko vas tako gledajo, zaupljivo proseče in pričakujoče, na tistih češnjavih ustecih, ki bolestno-smehljaje se prosijo kruha, v tistem glasku je toliko svetosti in skrivnostnega trpljenja, da se vam mora duša razjokati.

In je rekla moja hčerka Vanda:

— Mama, poiskala si bom zopet službo. Samo s tem, da perem in hodim streč, ne moremo živeti. Saj sem se učila tudi kaj drugega.

Pa sem rekla:

— Idi Vanda, in bog ti daj srečo.

Dobila je službo.

Kakor veste, gospod sodnik, so postavili tam zunaj mesta tekstilno tvornico. Veliko poslopje in mnogo statev.

Tam je dobila moja Vanda službo. V pisarni, kot voditeljica računov. Zakaj hodila je kot dekletce v meščansko in potem v trgovsko šolo.

Zasluzek ni bil ravno slab. Boljši je bil kakor pri pranju in postrežbi, dasi ne razumem, gospod sodnik, da tako slabo plačajo človeka za delo, ki prinaša lepe čiste dobičke.

«Kako pa vi to veste?» je vprašal sodnik.

«Gospod sodnik, to vendar ni nič skritega. Saj vsak vidi. Ako bi ne bilo res, bi se gospodje od tiste tvornice ne mogli voziti v tako lepih avtomobilih, bi ne mogli hoditi na počitnice na morje in tudi vil bi ne imeli. Tkejo ne, ker delajo to tkalci, to, da prodajajo, ponujajo in pišejo pisma in račune, tudi še ni takšno delo, ki bi prinašalo večji zaslužek kakor tkanje. Ker, gospod sodnik, ko bi tkalci nič ne natkali, bi lahko gospodje ponujali in pisali, kakor bi hoteli, prodati bi ne mogli nič, ker bi ne bilo nič stkanega. Tisti tkalci pa, ki tkejo, in moja Vanda, ki je vodila račune, so imeli skromen zaslužek. To, kolikor so jim plačevali za delo, je bilo komaj toliko, da so imeli za stanovanje, za hrano in obleko. Če je kdo kaj dejal na stran, je moral nekoliko manje jesti.

«To ne spada sem. Povejte, zakaj ste hoteli ravnatelja tekstilne tvornice ubiti?»

«To ne spada sem, gospod sodnik? O, gospod sodnik, ne zamerite, a to spada tudi sem. Ker drugače ni mogoče pojasniti in dopovedati, zakaj sem ga hotela ubiti.»

«Hitite, hitite! Imam še druge razprave.»

«Gospod sodnik! Moja hčerka Vanda je ugajala gospodu ravnatelju. Moški so pač takšni, da jim je nekoliko lepša ženska takoj všeč. Ne gledajo ženske kot človeka, ampak kot nekakšno sredstvo za svoje užitke. In ne da bi se vprašali, ali jo hočejo osrečiti, ali jim jo je mogoče osrečiti, oni samo tuhtajo, kako bi sebe osrečili, če tudi za trenotek in kar tako, nelepo živalsko... na račun ženskih solza...»

«Prosim, prosim», je potrkal sodnik s svinčnikom po mizi. «K stvari...»

«Dolgo ni Vanda razumela ravnateljvega namena. Prijazen je bil z njo, ljubezniv. Pripovedovala mi je včasih, da ji tista njegova prijaznost vzbuja nekakšne tople trenutke in se je smejala temu domisleku.

— Ne misli, mama, je pripomnila, da si kaj domišljujem. Ali mlada sem še pač.

Svojo notranjost je skrila v objemu svojih hčerkic in jih smeje se poljubljala.

Pa sem ji rekla nekoč:

— Veš, Vanda, razumem te. V tvojih žilah je še mladost; kaj je tistih sedem let, kar si bila poročena. Vendar ne pozabi: ti si voditeljica računov. Uradnica. Uslužbenka. Delaš in za to dobiš plačo. Tistega, drugega, pomladanskega, Vanda, ne dajaj gospodarju.

Vanda me je objela in rekla:

— Vem, mamica! Pripovedujem to samo tebi. V pisarni pa sem kakor kislo jabolko.

Veste, gospod sodnik, človek je pač vendar le človek. Iz mesa in krvi. Pa naj je moški ali ženska. In če se še zna moški spretno, neprisiljeno približavati, če v obliki vljudnosti in prijateljske prijaznosti skriva svoje želje in strasti, ali more ženska, katere čuvstva so kakor svilene nitke, mehka in nežna, opaziti o pravem času, kdaj se zaplete okrog nje tista mehka, topla mreža?...

... In moji Vandī se je tako zgodilo. Ko sem zvedela, je bilo že prepozno.

«Kako prepozno?»

«Gospod sodnik, ko žensko, ki sicer v prsih nezaupno skriva in zapira čuvstva simpatije ali ljubezni, ki jih je vzbudil moški, skrivajoč s tem svoje prave namene, ko žensko tista simpatija dvigne k sebi, jo objame, poljublja in ji šepeta besede, gospod sodnik, kje je ženska, da bi ne zasanjala sanj sreče? Res, sanje so goljufive, ali tisto goljufivost vidi človek šele potem, ko se prebudi.

Tako je bilo tudi z Vando.

Jokala se je v mojem objemu in videla sem tiste solze sreče-nesreče, ko je govorila:

— Veš, mama, objel me je. Pa sem zbežala v kot. On pa, gentleman, je rekel:

— Gospa Vanda! ... Ljubim vas!»

Rekla sem mu in strah me je bilo in srce je v radosti trepetalo:

— Gospod ravnatelj! ... Jaz sem vdova! Navadna uslužbenka, v vaši tvornici voditeljica knjig.

— On pa je rekel in me prijel okrog pasu:

— Vanda, gospa, ljubezen ne vpraša, kdo si. Ljubezen ljubi in osrečuje. Kaj mar ne morete postati moja žena?

Vidite, gospod sodnik! Tako ji je govoril. Ona, vsa v ognju, zakaj pomlad je še bila v njenih žilah, ni pazila na besede, kako so izrečene, niti jaz jih nisem natanko premislila, ko mi jih je povedala, ampak sem dejala:

— No, če tako misli, moj blagoslov, hčerka, zakaj po velikih bolečinah, premagovanju in trpljenju smeš uživati sončne dni.

Vidite, gospod sodnik, in tako se je zgodilo.

«Da», je rekel sodnik. «Otroka je dobila.»

Hladen je postajal glas starice.

«Otroka je dobila. Ni bil to noben greh, ampak je bil sad cvetu, ki je cvetel. Ali način, kako in zakaj je bil tisti cvet oplojen, je greh. In zato sem grešnika hotela kaznovati. Zakaj, gospod sodnik, ko mi je Vanda povedala, vsa prepadena in s pordelimi očmi, da ji je ravnatelj odpovedal službo, da je ne mara niti v službi več, in je tako pokazal svojo pravo nrav, ki jo je oblačil prej ves čas v hinavsko prijaznost in ljubeznivost in jo dekoriral z ljubezenskimi frazami in lškarjotškimi poljubi, se je v meni zameglilo.

In sem rekla:

— Kaj nisem morda tudi jaz kriva? Zakaj nisem kot izkušena hčerko svarila? In sem se spomnila besed, ki jih je Vandī povedal nekoč: «Kaj mar ne morete postati moja žena?»

Sedaj sem se šele zavedela pomena teh besed: «mar ne morete». Sedaj sem te besede tudi razumela. Seveda prepozno.

Mojo Vando je ves ta duševni zlom, dojenček, oba prejšnja otroka, pomanjkanje, ki je nastalo, vrglo na posteljo.

Ko bi, gospod sodnik, videli, kako sta otročiča neprestano hodila k postelji, z otroškimi očmi gledala svojo mamo, jo izpraševala nežno, bojazljivo: «Mamica, ali boli? ... Mamica, ali boš kaj kmalu vstala?» bi vas zagrabilo za srce. In ko bi dojenček zajokal, a bi mu bolna mamica ne mogla dati mleka, ker so prsi bolne in ni denarja za kravje mleko, tedaj bi obup lomil vašo dušo, gospod sodnik.

In ko je smrt stopila k vzglavju moje Vande, ko je ona, Vanda, iztegnila roke, da bi objela svoja dva otročička, a že ni več mogla, ko so se ji zasvetile solze v očeh in spolzele po obrazu, ko je zašepetala: «Mama, skrbite za moje otročičke, za moje angelčke! Bodite jim vi nežna mamica, naj bodo srečni!» tedaj, gospod sodnik, bi se ne mogli vzdržati solz. Jaz sem zajokala kakor otrok. Največja bolečina, gospod sodnik, je bolečina matere, ko vidi, da ji umira hči, ki zapušča svetu svoje mladike in ve, da ni nikogar, ki bi jim dal brez trdega pogleda košček kruha.

In ko sem vse to čutila, ko so vsi ti strašni udarci padali po mojem srcu, sem rekla:

Zlomil je deblo, ostala je mladika. Njegova mladika, vseeno, če tudi spočeta nehote in iz strasti... In če je človek, poln izobilja, imel pogum, da je ponižal roko do svoje uslužbenke, naj sedaj vsaj skrbi za tisto mladiko, kateri je zlomil deblo. Če ga ni ovirala stanovska razlika, da je objemal svojo uslužbenko in ji govoril o ljubezni, če ga ni oviralo njegovo gospodstvo, da je zaživel z deklo majniško nebeštvo, ga ne sme ovirati zavest, da je ustvaril otroka...

Šla sem k njemu. Težka je bila pot, gospod sodnik, niti Kristova pod križem ni bila težja. Ali

mati, kateri so ji ubili vse, stori vse, tudi najtežjo pot, samo da očuva brstje.

In zgodilo se je, gospod sodnik, da mi ni pustil vstopiti. Svojim slugam je naročil, da me ne smejo pustiti čez prag.

— Tako torej! ... Pravico, da je ubil življenje, ne, oprostite, gospod sodnik, da je umoril življenje, je imel, a dolžnosti do ustvarjenega življenja, da bi mu dal opore in varstva, ni čutil. In ni bilo sodnika in ga ni, ki bi ga poklical na odgovornost. Brez sredstev, brez vsakega zaslužka sem bila s tremi otroki. Dva sta klicala: 'kruha, kruha', eden je jokal po mleku. Kdo, gospod

sodnik, ne klone pred tako nezaslišano krivico? ... Vzela sem revolver — kaj bi tajila — vzela sem ga. Pritihotapila sem se v sobo k njemu, legaliziranemu zločincu in ustrelila. Sodila sem sama v imenu pravice, ki ni zapisana v knjigah, a je vdolbena v trpljenju in ponižanju. Zakaj komur je igra življenje, naj plača z življenjem ...

Vi pa, gospod sodnik, sodite! Naj se dopolni še zadnje dejanje ... Trije otročki so izgubili vse, naj izgube še mene ...>

— — — — —
Sodnik je podprl glavo z rokami in gledal v papirje. Na steni je zamolklo tiktakala ura.

Vera Gogala:

Majhno povračilo

Veliko je bilo premagovanje, še večje pričakovanje. Težko je bilo hraniti skrivnost pred roditelji. Ves mesec molčanja in skrivnega, prazničnega veselja.

Tisti večer je bil enak vsakemu drugemu večeru. Le lica so čudovito živahneje žarela in v skrivnem, napetem pričakovanju in razburjenju večerja ni dišala. Otroka sta priganjala.

Kakor v vročici so jima drgetala kolena, ko sta stopala ob roki matere in očeta v velikansko, svetlo dvorano, kjer so vabile blesteče luči in prazen, vzvišen prostor, obdan od temnih valovitih zaves, s samotnim klavirjem na sredi.

Šepet nemirne publike in blesk draguljev je počasi polnil dvorano. V zraku je valovilo in trepetalo. Ivo in Verenka sta se nemirno spogledovala. Kakor pribita sta sedela med materjo in očetom v prazničnih oblekah, Verenka vsa rožna in majhna, v svetlem oblačilcu in z drobnim nizom belih steklenih biserov ob zapestju, Ivo, bled in droben, v temnomodrih birmanskih hlačicah in suknjici, z gladkimi, na prečo pocesanimi, še mokrimi lasmi. Njuna skrivnost je kipela, ju spajala, jima dajala poguma. Le kadar sta se ozrla proti tistim temnim zavesam ob odru, ju je neznano stisnilo pri srcu in hladne ročice so se našle v mrzličnem drgetu. Ob vsakem vprašanju sta se zdrznila in raztreseno odgovorila. V bojazni in sladkem nemiru za svojo otroško tajno, so jima oči preiskujoče begale po materinih in očetovih potezah in iskale za njihovim mirnim čelom rahlega odseva kake slutnje. A mati je sedela negibno na svojem sedežu, vsa zatopljena v mirnem pričakovanju, in roki sta ji trudno počivali na gubah svilene obleke. Od časa do časa je zmotila z majhnim vprašanjem očeta v njegovi resnosti.

V dvorani je potihnilo. Zavesa ob odru je močnejše zavalovila in predstavila ploskajočemu občinstvu mladega pianista.

Veliki, vsakoletni glasbeni večer se je pričel.

Mati se je zganila. Pogledala je prazne roke, sklenjene v naročju, in se spomnila, da so pozabili kupiti spored. Tiho je pošepetala in mignila otrokoma, ki sta se nemirno presedala na sedežih.

Lica so jima žarela v temnih lisah. Komaj je bila prva točka končana, sta se prijela za roke in odhitela k vratarju po spored. Med ploskanjem množice sta izginila.

Zavesa se je v drugič zazibala. Otrok še ni bilo nazaj. Mati se je nemirno obračala proti vhodu in vsa zaskrbljena stiskala rokavico k ustnicam.

Takrat je zašumelo v vrstah in val ploskanja je zajel dvorano. Na prostornem odru, obdana od slepeče svetlobe in radovednih, smehljajočih se pogledov, sta stala — Ivo in Verenka.

Prvi hip zbeganošči je bil za njima.

Še sta videla, kako jima je profesor izza zavesे dobrotno pokimal, potem sta bila sama, čisto sama pred ljudmi.

Ivo, majhen, enajstleten, na velikem odru še manjši, z goslimi in lokom pod roko, je stisnil pete in se priklonil. Za njim je hitela z drobnimi koraki mala Verenka, dve leti mlajša od brata, in je z majhnim poklonom pozdravila množico vrst. Kakor v barvasti megli jima je tonil pogled med stotere, od luči osvetljene obraze, z dobrotnimi očmi in smehljajem na ustih. Prezrla sta gibanje nemirnih, begajočih glav, prezrla ljubeznivo mežikanje in bodrilno prikimanje profesorja in glasbenega ravnatelja v prvi vrsti, njune oči so za trenutek poiskale le oni smehljaj dveh najsrečnejših src tam v tretji vrsti in se v njunem varstvu sprostita zadnjega nemira in bojazni.

Ivo je nagnil glavo in prislonil gosli k bradici. Verenka je z natančno preudarnostjo sedla na stol h klavirju in se z roko še enkrat prepričala, ali ni sedla na gube zlikanega krilca. Z malim robcem je obrisala vrsto tipk, kakor je videla vsakokrat pri velikih koncertih.

— — — Božajoče se je razlilo preko odra in dalje med čuječe obraze, ki so v začudenju in resnem sprejetju pozabili na smehljaj. Lahno kot spomladanski vetrič, sedaj kot žuboreč potoček se je ljubeče usipavalo izpod Verenkinih malih prstov in se družilo in izlivalo v vriskanjem malih gosli v en sam vzklik in trepet nežnih otroških duš.

Igrala sta brez not. Ivo je tesneje prislonil gosli k licu in napol zaprl oči. Verenka pa se je sklo-

nila čez tipke, vsa odrasla in resna, in je pozabila na ljudi v dvorani. Njeni svetli lasje so belo blesteli v žaru luči. Dve pojoči mladi duši.

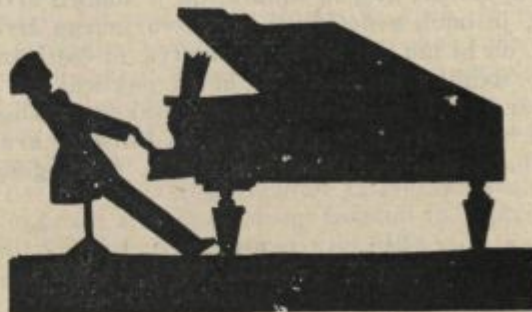
Ivo in Verenka sta igrala, igrala le tistim svetlim solzam tam v tretji vrsti, ki so blestele v očesnih kotih in počasi polzele preko trepetajočih lic. Igrala sta tem dobrim, ljubečim ustnicam, ki so ju prve učile spoznavati note in sladke melodije. Igrala sta tem dobrotnim, blagim rokam, ki so ju učile prvih prijemov loka in ki so prve razjasnile skrivnost tipk.

Ko je zabučalo po dvorani, ko jima je profesor z zadovoljnim in žarečim nasmehom potrdil uspeh, ko so ju izza zaves ponovno in spet ponovno priklicali radostni vzkliki in ploskanje, je v njunih malih, prenapoljenih srcih še dalje igralo, pelo in vriskalo, saj sta videla in razumela v tistih

solzah sladkega presenečenja, neizmerne radosti in roditeljskega ponosa — solčni smehlajj prave sreče.

Prvi otroški dar, ki sta ga premogli mali srca.

In ko sta se spet stisnila med mater in očeta, kakor dve mladi lastovički, sta bila zopet otroka, samo otroka, majhna in nebojlena.

James Moore:

Peter je bolan

Da, drugič se je to primerilo. Matere pa se ne motijo. Ker je hodil fant v šolo, je poznala mati njegov korak. Vedela je, kako odrine z nogo težka hišna vrata in potem steče po stopnicah ter vmes požvižgava.

Zdaj je prišel v štirinajsto leto. Čevlji so postali večji, korak bolj moški, toda zdrava lakota je bila še zmeraj vzrok, da je skočil kar čez tri stopnice hkrati...

Danes pa spet tisto utrujeno obotavljanje, dolgo postajanje v vsakem nadstropju, počasna hoja in pomišljanje pri zvoncu. Drugače je s takšno naglico in neučakanostjo zvonil... In ko mu je odprla, je bil spet tako bled in oči so mu tako nemirno blodile povsod, samo po njenem obrazu ne. Spet je rekel, da mu v šoli ni bilo dobro in da je zato prišel celo uro prej domov.

Položila mu je roko na čelo, in čelo je bilo vroče. V posteljo pa nikakor ni hotel. Rekel je, da bo že samo prešlo in da bo kmalu bolje. Saj ni nič hudega... Med kosilom je molčal, pa tudi jedel je malo. Videlo se je, da mu ne tekne prav preveč. Samo pri beluših, ki so prišli nazadnje na mizo, je pozabil, da mu ni dobro, in jih je pojedel več kakor bi se za bolnika spodobilo. Popoldne pa je že jedel kar za dva in proti večeru je jel postajati prijaznejši, zgovornejši in je naposled rekel, da je zdaj že vse dobro in da pojde jutri seveda spet v šolo.

«Katero uro pa si to pot zamudil?» ga je kar tako vprašala mati. Že spet je krinka na obrazu. «Risanje», pravi nekam nejevoljno, skoraj v zadregi. Taki so pač vsi otroci, če jim ni prav dobro.

Risanje — zdajci je prišlo materi nekaj čudnega na misel. Za trenutek je mislila na strah pred profesorjem. Toda to misel je naslednji trenutek že zavrгла. Nasprotno, fantu je moralo biti res slabo. Kar zboji se. Fant je zamudil tisto uro, ki mu je bila najljubša. Saj je bil najboljši risar v razredu in ljubljenec profesorja.

Peter gleda zmedeno za njo, ki gre v sobo in nekaj preišlja. Sama mora biti.

Kaj naj to pomeni? Zakaj je zamudil obakrat risanje? Zelo preprosto — ker je bil obakrat terek! Slučaj? V terek je zmeraj zadnjo uro risanje.

Dve uri risanja. Pri drugi pride Petru slabo.

Zunaj v kuhinji mora sestiti na stol. Ali je kaj narobe napravila? Ona, ki ji je bila edina želja, edina

misel, da bi dobro spoznala svojega otroka. Saj je to najpotrebnejše za pravo vzgojo. Saj je bila tudi sama nekoč otrok in marsikaj se je v življenju dogodilo, kar jo je mučilo, da je trpela. Malenkosti, ki so se ji pa vendar zdele velike, resne. Na primer nedeljski obisk pri starem očetu, ki je bil gluh. Potem se je bila vsak ponedeljek zjutraj zbudila vsa izmučena z nespočitimi živci. Ali je bilo s Petrom tudi kaj podobnega? Ali pa še celo kaj hujšega?

Toda — ali ni prav ob spominu na te neprijetnosti storila vse, da je izginila vsaka, tudi najmanjša mora, ki bi bila utegnula otroka tlačiti? Pri tem je šla celo tako daleč, da je s težkim srcem črtala z jedilnega lista nekaj jedi, ki mu niso bile všeč. Ni ga razvajala, toda poznala je vsako njegovo željo, še preden jo je izrekel. Ni bil priliznjenček, ljubček svoje mamice, toda ljubila sta drug drugega in sta drug drugemu odkrila vse težave. Dva odkrita človeka. Kaj je moralo biti včeraj in včeraj teden? Mislila je, trudila se je, da bi se pravega domislila, pa se ni mogla. Nekoč je brala, da je neka bolezen, ki se ponavlja v določenem razdobju. Še nanjo je mislila. Ali ima fant takšno bolezen? Kako je to, da se ponavlja vsak terek? Da, vsak terek! Ali je terek Petrov nesrečni dan? ... Nekaterim je petek... In skoraj bi bila s to razlago zadovoljna, če ne bi bil prišel fant drugi terek spet tako v zadregi in tako nerodno domov, celo uro prezgodaj. Komaj da jo je pozdravil. V obraz ji še pogledal ni. Mimo nje se je zmuznil in izginil v svojo sobo...

Mrzle, mokre pomladi je bilo naposled konec. Novi teden je prinesel začetek poletja in solnce. Prvič tisto leto je nesla mati občutljive sobne svetlice na balkon in jim dala nove prsti. Bilo je opoldne skoraj vroče in — to je skoraj pozabila — terek. Mati se je sklonila čez ograjo balkona, da bi se malo odpočila. Mežikala je v solnce in gledala po cesti, kjer skoraj ni bilo človeka. Tedaj je zavilo okoli oglja dekle. Šolarka je morala biti. Dve kiti sta ji padali po hrbtu. Srčkant kiti, skrbno spleteni. Čepico si je bila snela z glave, zaradi vročine, in počasi stopala po cesti. Zdaj je mati deklico celo spoznala: seveda, vnučinja stare dame iz prvega nadstropja. S to damo je že časih mimogrede izpregovorila besedico ali dve. Otrok je prihajal vsak teden enkrat, kadar je bil konec šole že opoldne, k starji materi na kosilo. Stara mati se je tako veselila vsak — terek...

Deset korakov za njo pa je šel fant, štirinajstleten, z mapo pod roko in tudi čepico je držal nekam leseno v roki. Boječe je gledal proti hiši. Zdaj je stopil še hitreje, in preden je stopilo dekletce v hišo, se je opogumil in mati je slišala, kako jo je nagovoril.

«Ti...» je rekel, toda na nesrečo je ona prav tedaj zaloputnila vrata za sabo.

Čakal je nekaj časa. Seveda, ves pogum je izgubil. Potem je počasi odprl hišna vrata in se splazil še nerodneje kakor kdaj prej po stopnicah.

«Peter,» je dejala mati kmalu nato, kar tako mimogrede, in srce ji je tako čudno udarilo, «kaj misliš —

ali ne bi povabila kdaj tistega dekleta od spodaj enkrat k nama?»

Peter je zardel do ušes. Kar nič mu ni hotelo več tekniti. V zadregi je pogledal skozi okno na cesto.

«Saj je ne poznam,» je dejal in hotel napraviti prezirljiv obraz. «Hm, takšno dekle... Kaj bi človek z njo počel?»

«Meni je prav všeč,» je uporno dejala mati z mirnim glasom, pa vendar še zmeraj s tesnobo v srcu. Nenaden, hvaležen pogled jo je zadel. In ta pogled jo je opogumil.

«Samo, mislim,» je rekla trdno, «počakala bova do drugega tedna, če boš v torek zdrav...»

Nina Smirnova:

Marfa

Roman.

Poslovenil L. Mrzel.

(Nadaljevanje.)

Ob cesti.

Mnogo poti
drži čez polje...

(Narodna pesem.)

1.

Častiti oče Pjoter Znamenskij je Ani Vasiljevni Korzukovi zmirom dejal, kadar je videl njeno veliko gorečnost do boga in njeno živo žejo po duhovnem pouku:

«Čuj, Ana, zapisano je: ne delaj si malika za boga! Ti pa si vzgajaš satana in mnogo boš trpela od takšne hčere, mnogo boš trpela od te razvajene kozice!»

Pa dasi je Ana Vasiljevna sicer v vseh rečeh slušala besede svojega dušnega pastirja, svoje rejenke vendar ni mogla krepko držati v vajejih. Toda v strahu in skrbi za bodočnost je po vsaki jutrnji in večerni molitvi dodala še deset poklonov čez število — za blagor in zveličanje mnogogrešne in neumne dekletke božje Marfe.

S tremi leti se Marfa nobenega človeka ni več bala; z osmimi leti je bila s svojim očetom dober prijatelj kakor s starim pajdašem in on se je povsem resno posvetoval z njo, kadar je namerjal v hiši kakšno izpremembo ali se je pripravljaj na dolgo pot. Korzukovi so živeli zdaj v hiši na bregu reke. Tudi to se je zgodilo Marfi na voljo.

Nekega dne je zašla v trepetljikov gozd kraj polja in se je prav živo zastrmela v nekakšno ograjo, vso zaraslo z divjjo hosto. Skozi špranje je lahko videla dvor, v solncu blesteče se, izhrojene poti v gosti travi, ki jih je dež tako pogosto izpiral, da so se zdele kakor iz kamna, pa s tankimi letvami obdane stebriče obakraj stopnišča. Gori na stebrih je rasla trava in so cvetele sinje zvončice. Drobne ptičke so skakljale tam gori ka-

kor po polju, dvigale so svoje glavice iz nizke trave in se sklanjale nad prosojne cvetove. Marfa je hotela splezati malo više, da bi bolje videla. Stopila je na mehko, zeleno deblo, s konicami prstov se je prijela za špranje, za eno letvo više, in se zravnala. Toda njeni prsti se niso mogli držati ob gnilem lesu in mah na deblu ji je kakor od mila drsel izpod nog. Padla je v sivo, bodeče grmovje ob plotu. Majhna, stara žena jo je pobrala, se zazrla vanjo in rekla s šibkim, drdrajočim glasom:

«Tople kraje in tam, kjer ležijo debela na tleh, in pa tam, kamor človek le malo prihaja — takšne kraje imajo maline prav posebno rade. Kakor da bi jih veter prinesel, se zasejejo in se kmalu razrasejo. Kaj se nisi raztrgala?»

Preudarno je starka preiskala otrokove roke in obraz. Potem je sedla k nji in ji dala malin.

«Na, jej! pravkar sem jih tu nabrala.»

Marfa je starki radovedno zrla v obraz. Kakor dim sive oči so ji kakor dve nepremični solzi trepetale v obrazu; izza gubančastih usten so se videle dlesne in rumeni zobje. Starka ji je prijazno vrnila pogled.

«Takšno lepo dekle! Svoji materi boš podobna.»

Marfenka se je spomnila, da jo je njena dovilja nekoč naučila, naj reče Ani Vasiljevni «mati», Ana Vasiljevna pa se je silno ujezila in je rekla, da ona ni njena mati in da nikdar več ne sme reči kaj takšnega. Zato je zdaj začudena strmela v starko.

«Kaj sem imela kakšno mater?»

«Seveda si jo! Vsak človek ima mater. Kdo pa naj bi te bil spravil na svet?»

Marfenka je pozabila svojo roko v košari z malinami.

«Ali jo ti poznaš?»

Starka je odvrnila z resnim glasom:

«Prej sem jo poznala. Zdaj je ni več na svetu. Kdo je ni poznal? Tako lepa je bila, ah, tako lepa je bila! Takšne žene pridejo v svojo nesrečo na svet in njih lepota je vsem ljudem naokrog v pogubo. Koliko tako lepih žen sem poznala. Vse so morale hudo trpeti, kakor da so si bile zanko nadele okrog vratu namesto življenja.»

S stisnjeno pestjo je starka udarila ob plot.

«Zadnji gospodar tele hiše si je zavoljo nje, zavoljo tvoje matere vzel življenje. Kako se je po-

gubil! Drogen je bil kakor nitka, kakor da bi mu bila ona kapljo za kapljo vzela vso kri. In tvoj oče— kaj meniš, zakaj ima on suho eno roko? Zavoljo nje je živ visel na križu! Pa ni samo on zašel na kriva pota zavoljo nje...»

Otožno je Marfenki pobožala glavo s svojo hrpavo roko in je s prsti pogrebla po njenih nežnih lasih.

«Tudi ti, tudi ti boš še marsikoga spravila v pogubo!...»

Pri večerji je Marfenka stopila k svojemu očetu, se mu ostro zazrla v obraz in ga potegnila k sebi.

«Ali je Varvaruška Sirova moja mati?»

Ves v skrbeh se je ozrl tja k Ani Vasiljevni, potem je odvrnil:

«Da.»

«Torej je Natalja Jefremovna moja stara mati?»

Korzukov je prikimal.

«Da! Ampak ne smeš govoriti o tem.»

«Zakaj ne?»

«Jaz ne vem. Stari ljudje ne marajo tega.»

«Stari ljudje pa vendar govorijo o tem.»

«Ampak samo na tihem.»

Samovoljno je zmajala z glavo.

«Meni so pa le povedali!»

Nasmehnil se je.

«Tebi? Ljudje si mislijo: ti si še otrok, ti še ničesar ne razumeš.»

«Ah?»

Presenečena je zrla vanj.

«Da, res.»

Korzukov ji je dal desno roko. Zgrabila jo je, planila kvišku in mu urno splezala na ramo. Vstal je in je z njo tekkel po sobi naokrog. Vznemirjen je bil, roka, s katero je otroka držal čez bok, mu je trepetala. Pri samovaru je z obrazom obrnjenim proti oknu sedela Ana Vasiljevna in tiho jokala.

Marfa jo je preudarno pogledala in vprašala:

«Torej nisem najdenka?»

Korzukov bi jo bil skoraj spustil na tla.

«Kaj si mislila, da si najdenka? Ali ti je bilo hudo zavoljo tega?»

Še bolj je vztrepetal in prav trdno jo je prižl k sebi.

«Ali si to že dolgo mislila?» je nadaljeval. «Ne, ne, ti si moja, ti so moja tajna, moja lastna hči.»

Marfenka je ves svoj obrazek prižela ob njegovo mrtvo visečo levo roko.

«Tako rada te imam. Ne smeš me več pustiti same. Mislila sem, da nisem tvoja hči. Rada te imam... Zavoljo nje si živ visel na križu...»

Silovit jok je bruhnil iz nje. Ana Vasiljevna je planila k nji. Toda Vadim Vasiljevič jo je pobral kakor majhen sveženjček, jo zazibal na svojih kolenih in ji poljubovaje šepetal v vrat, v obraz in v lase:

«Zdaj si čisto kakor tvoja mati, čisto kakor tvoja mati! Ti boš večja postala, toda ona je bila tudi zmirom tako suha, tako lahka, tako vroča.

Ona je tudi pogostem tako pritekla kakor ti, pritekla je, planila vame, in če jo je človek krepko stisnil z rokami, je bilo prav tako, kakor da imaš samo bijoče srce v rokah, kakor da je samo drobna ptička.»

Glas mu je odrekel, s težavo je požrl slino in je šepetaje nadaljeval:

«Ti boš večja postala, ti imaš moje kosti. Morda boš tudi srečnejša ali bolj močna...»

Marfenka je svoje dlani krepko pritisnila k njegovim glavi.

«Ali me boš zdaj zmirom vzl s seboj?»

Prikimal je.

«Kamor hočeš.»

«Vsepovsod hočem s teboj! Vsepovsod! Potem pa še...»

S sumljivim, kakor iz dalje prihajajočim pogledom je strmela vanj.

«Potem pa še...»

«Kaj?»

«Kupi mi hišo, ki jo je ona imela tako rada! Ampak precej jutri. Jaz bi rada imela mnogo belih golobov in tiste ptice naj ostanejo, ki zdaj skakljajo tam gori.»

2.

Marfenka je novo hišo vzljubila. Vrzeli v plotu, skozi katere jo je prvokrat uzrla, niso smeli zadelati: prav skozi te špranje je rada gledala proti daljnemu robu neba. Zvečer je neutrudno romala skozi vse sobe. Korzukov jo je vpraševal za šalo: ali škarje brusi? Ana Vasiljevna pa se je pritoževala, da je ta hiša hiša nesreče, da se je njena duša tu odvadila smejeti in da bi se Vadim Vasiljevič v tako važni zadevi ne smel vdajati otroku.

«Le samo poglej jol!» se je pričkala s svojim bratom, ki pa se ni menil za njene besede. «Mislíš, da zastonj brusi te škarje po hiši? Po vseh kotih in koticah je poskrila svoje misli. Človek pride in si misli: kaj neki počenja? In ona stoji nekje v kotu in klepeta sama s seboj, kakor da bi ven in ven izgovarjala čarobne besede. Po vseh izbah ima svoje izvoljene koticke; trske si vlačí tja, črepinje, koščke papirja, in nihče ji ne sme blizu. Ničesar se človek ne sme dotakniti.»

Korzukov je vprašal Marfenko:

«Čemu pa vlačíš v hišo vse te reči?»

Ni ga razumela, kaj je menil.

«Kakšne reči?»

«No, črepinje, trske...»

Marfenka je zardela in ni odgovorila. Nič več ni tiščal vanjo. V zadregi je capljala okrog njega, potem mu je sedla na kolena, in ne da bi se bila ozrla vanj, je na koncu jela pripovedovati, z nogami bingljaje, kakor da gre za povsem brezpomembne stvari:

«Jaz sem ponoči zmirom ptica in zletim stran. Daleč, daleč stran... In vsak dan sem čisto nova in nimam nič starega več... To je lepo, da zmirom najdem vse to: torej sem bila včeraj tudi že tu!» (Dalje prihodnjič.)

Milica Stupanova:

Sorodnost ženskega in delavskega gibanja

Ženski in delavski pokret, oba potekata iz istih virov. Ženstvo in delavstvo, oba sta živela tisočletja v popolni podrejenosti, oba sta bila na milost in nemilost izročena v oblast svojim gospodarjem in sta morala svojo usodo vdano in pokorno prenašati. Oba sta se tudi morala svojim oblastnikom popolnoma in izključno pokoravati, saj so vse posvetne postave in verske zapovedi ukazovale hlapcu, naj bo pokoren svojemu gospodarju, pa tudi ženi, naj bo pokorna svojemu možu. Posledice te podrejenosti so bile pri ženstvu in pri delavstvu enake. Oba, ženstvo in delavstvo, sta bila vedno tlačena in do skrajnosti izkoriščana, zatiralo se je pri obeh vsako prizadevanje za svobodo, vsak boj za doseg večjih pravic se je že v kali udušil, zlasti pa so obema zapirali in čimbolj onemogočali pot k izobrazbi, boječ se, da bi se potem, ko bi z doseg večje omike spoznala tudi svoj sramotni položaj, oba uprla svojim izkoriščevalcem. Tako je bila skoraj do svetovne vojne stopnja izobrazbe pri ženstvu in delavstvu približno enaka. Ženstvu in delavstvu so povrh tega sistematično, hotoma in s preudarkom vcepili zavest lastne duševne manjvrednosti, tako dolgo, da sta bila končno oba res sama trdno prepričana, koliko nižja sta od svojih gospodarjev.

Zato ni tudi nič čudnega, da sta oba, ženstvo in delavstvo, začela precej istočasno dvigati glave in razmišljati o upor, zato se je v prejšnjem stoletju začelo žensko in delavsko gibanje približno istočasno širiti, saj je tudi žensko gibanje vzniklo iz močnih socialnih vzmeti. Zdaj sta se oba pokreta, ženski in delavski, razmahnila že tako daleč, da se čutijo njuni dosedanji gospodarji že na vseh področjih nevarno ogroženi, kar je vendar ogromen uspeh za komaj stoletno delo ženskega in delavskega pokreta, tako da prvi poborniki ženskega in delavskega gibanja o tako naglem razvoju gotovo niso niti sanjali.

Seveda pa je tudi prišla reakcija, ki jo pravkar doživljamo, pričel se je začasen zastoj, ki se spet razteza enakomerno tako na žensko kakor na delavsko gibanje. Žensko gibanje je zdaj sploh skoraj čisto v zastoji, predvsem zato, ker je potekalo deloma v napačnih smereh in zato ni prineslo ženskam tistega notranjega in zunanjega zadoščenja, ki so si ga obetale. Da je pa tekel ženski pokret deloma po napačnih tirih, temu je treba iskati vzroka prav v dejstvu, ker se voditeljice ženskega gibanja niso zavedale duhovne sorodnosti ženskega in delavskega gibanja, ker si niso hotele priznati, da se mora ženski pokret pridružiti delavskemu, da se je treba predvsem boriti z delavstvom vred za pravičnejšo ureditev družbe, ker šele v socialno pravično urejeni družbi bo dobila tudi ženska svojo pravo in resnično vrednost. Delavsko gibanje je pa dandanes prav tako v začasnem zastoji in hočejo sedanji družabni sestavi oziroma njegovi predstavniki Mussolini, Hitler, Roosevelt i. dr. preosnovati gospodarski red in na njegovi podlagi nastale socialne razlike po vzajemnem prizadevanju vseh obstoječih stanov ali razredov družbe, kar bi posredovala država,

če treba tudi z diktatorično silo. Tako se hočejo izogniti neizprosni razredni boju, po katerem bi se polastil državnega vodstva en sam, to je proletarski razred.

Brez dvoma pa je doseglo do sedaj, do dobe zastoja, žensko gibanje v enem stoletju več kakor delavsko, kajti delavec še ni dosegel napram svojemu gospodarju tiste stopnje enakopravnosti, ki jo je dosegla ženska napram moškemu vsaj pri civiliziranih narodih in vsaj na papirju, dasi je treba v praksi še premagati polagoma sto- in tisočletne predsodke. Vzrok temu je treba iskati deloma v dejstvu, da je delavsko gibanje še dandanes predvsem moška zadeva, da vlada nad delavstvom isti, nad ženstvom pa nasprotni spol, da je imela ženska pri svojem boju uspešnejša orožja, ki so ji omogočala lažjo in gladkejšo pot, ker pomagajo ženski v boju proti moškemu vsaj v večini slučajev tajne spolne vezi, ki se pletejo vedno kot nevidne niti med moškim in žensko skoraj vedno v vsakdanjem življenju, celo v družini, tembolj pa še celo v vseh drugih odnošajih med moškim in žensko.

Na drugi strani pa je bilo spet žensko gibanje otežkočeno ravno vsled tega, ker je posamezne ženske občutno oviral njih spol, ker so bile največje težkoče, s katerimi je moral računati ženski pokret, vezane ravno na ženski spol, ki ga pa ni bilo mogoče menjati ali odvreči. Celotnemu ženstvu je namreč moški pritiskal pečat manjvrednosti in drugorednosti. Ni pa samo moški smatral ženske v vseh ozirih duševno in telesno za manjvredno, ampak celo ženstvo samo je bilo tega mnenja, ker si je prevzelo naziranje svojih gospodarjev, ki ga je vedno povsod slišalo. Zato so bile ženske v prejšnjih časih tudi same trdno prepričane, da ne more ženska nikoli na nobenem področju doseči moškega, in to mnenje srečavamo še dandanes prav pogosto, ker še ni iztrebljeno. To čustvo lastne manjvrednosti, ta zavest drugorednosti je pa seveda ženski spol občutno ovirala pri vsem delovanju, pri vseh korakih. Čustvo manjvrednosti je prešlo ženstvu že čisto v podzavest in je zato še tem bolj vplivalo na mišljenje, sklepanje in delovanje sleherne ženske, ker se dotična niti ni zavedala, da vpliva nanjo vedno in povsod v vseh življenjskih položajih to čustvo manjvrednosti in drugorednosti.

Takšno manjvrednost so pripisovali sicer tudi delavstvu, toda ker je bil delavec istega spola kakor njegov gospodar, ga je lažje odvrnil. Zato vidimo, da je v vseh preteklih dobah, ko je bilo ženstvo in delavstvo skoraj enako tlačeno, vendar izšlo iz nižjih plasti, iz takratnega proletariata, mnogo več velikih in znamenitih osebnosti kakor pa iz vrst ženstva. Vse tiste znamenite osebnosti, ki so izšle tudi v preteklih dobah iz delavskih vrst, pa niso dosegle znamenitosti že takrat, ko so bile še del delavstva, ampak šele takrat, ko so z lastno močjo zapustile delavske vrste in prešle v višji stan. Delavec, ki je bil istega spola kakor njegov gospodar, se je torej še lahko z lastno močjo povzdignil iz svojega tlačene delavskega stanu, ženska pa tega nikoli ni mogla, kajti vse nevšečnosti so bile združene z njenim spolom, tega pa ni bilo mogoče odložiti. Zato pa srečavamo v zgodovini tako pogosto slučaje, da so hotele posamezne ženske, ki so kakorkoli prekašale ostale in ki so zato tembolj bridko občutile ponižanje ženskega spola in vse s tem združene neprijetnosti, odvreči svoj spol vsaj zunanje, da so se oblekle v moška oblačila. Devica Orleanska, George Sand, Kristina Švedska so nam primer za to, prav tako dejstvo, da so si izbrale še v polpretekli dobi ženske, ki so se literarno udejstvovala, izpočetka vedno moške psevdonime.

Vseh teh dejstev iz prejšnjih dob se je še vedno dobro spominjati dandanes, ko je vsled izpremenjenih gospodarskih razmer žensko vprašanje še bolj v ospredju, dasi je začasno v zastoji, kljub temu, da je pot do rešitve dandanes jasnejša kakor kdaj prej.

Dalmatinski kraji in obrazi

Poslavljam se od zemlje kač, od kršnega skalovja, kjer so obrazi tako ostri in izklesani, rekel bi grobi, vendar pa duše za njimi mehke, plemenite in pristrčne, polne dobrote in široke slovanske gostoljubnosti, na kakršne človek le še redkokje naleti. Čapljina, v kateri so hišice zgrajene ob pobočju hriba kakor sršenova gnezda, se izgublja v široko neretvansko ravan pred nami. Malo močvirja. Pa Metković, za katerega mnogi mislijo, da je ob morju, ker je Neretva do sem plovna tudi za večje parnike. Za Metkovićem se cesta v široki vijugi strmo požene navkreber in spušča na drugo stran, polno močvirnate zemlje, ponoči vse glasne od regljanja milijonov žab, edinih prebivalcev te nerodne ravani. Nato mimo malih vasic in hiš, iz kamna zgrajenih. Cesta je razbeljena od dalmatinskega solnca, ki nam lušči kožo z obraza. Najboljši tobak je tu doma. Neum, Ston, Slano. Mesta stare slave, romantike, morske lepote, večnega šelesta valov in zašegnjene pesmi. Ogromna skladišča pelina, ki ga pošiljajo celo v Ameriko. Gaji oljk, smokev, rožičev, citron in pomaranč. Cesta se poganja v hrib, da zopet strmo pade v dolino in se takoj povzpne na drugi hrib. Solnce neusmiljeno žge. Redke vasice so skrite daleč od ceste v notranjosti ali pa globoko pod nami ob morju. Pri Slanem se spuščamo s ceste v nevelik zaliv.

Pred nami se pojavlja prijetno mestece, precej znano kot letovišče, z lepo samostansko cerkvijo franciskanov, polno dragocenih slik in umetnin. Brezkončno morsko ravan nam zakriva otok Šipan pred vhomom v Slanski zaliv. V Slanem smo dočakali prvo dalmatinsko noč. K večerji žele: v slast, k noči: v pokoj. Drugi dan je bil viharen. Stonski parnik, ki nas je prevzel za Dubrovnik, je plesal po morju kakor lupina. V zalivu še niso bili občutki težki, ko pa smo prišli na odprto morje, ni bilo prijetno. Vse bolj nas je metalo ob steno in s klopi. V nekaterih krajih ni mogel parnik k obrežju, pa so se približali zagoreli Dalmatinci v čolnicu, da nam izročijo pošto in redkega popotnika. Z neverjetno spretnostjo je izrabljal mali čolnič valove, da nam je mogel oddati svoj tovor. Vsak val kvišku, bliže k nam, ga je razbremenil za del bremena, da je končno zopet olajšan zaplesal po valovih do obale. Morje pred nami je postalo nepregledno, brez otoka in koščka zemlje na obzoru. Široka proga bele pene ostaja za nami. Dubrovnik ni več daleč. V raztegnjenem loku se spušča v ozadju železnica v Gruž, dubrovniški kolodvor, da se potem zopet vrne globoko v notranjost in nadaljuje pot do začetka Boke Kotorske tja do Hercegnovega in Zelenike. Sirena žvižga. Kakor pritlikavec se je pritisnil naš parnik poleg največjih naših orjakov, ki so pravkar dopluli. Železni, masivni oklepi ladij naše vojne mornarice se nedaleč sive. Tramvaj nas pripelje do samega vhoda v Dubrovnik, na Pile. Pogled na morje opaja. Bajni Lokrum se zeleni kakor oaza v morju. Mogočno starodavno obzidje Dubrovnika nas navda s spoštovanjem do tega mesta slave, plemenitašev, romantike, književnosti, oblasti, borb in cerkva. Kakor na Markovem trgu v Veneciji se spušča jata golobov, da pozoblje vrženo jim koruzo. Tujci jih imajo radi, pa jih hranijo.

O lepoti Dubrovnika, njegovih zgodovini in slavi bi bila odveč vsaka beseda. Poznamo vsi ta raj našega sinjega morja. In za njim sami dalmatinski biseri, Kupari, Srebreno, Cavtat. Slava Cavtata dosega Du-

brovnik. Potem se prične tisto lepo Konavljje s svojimi izredno pestrimi narodnimi nošami, kjer so žene vedno v narodno nošo oblečene, kjer jim je tradicija in pristnost najsvetejša, klepetava kultura, kričeč modernizem pa odbijajoča, nepotrebna stvar. Konavljanke in Konavljani so mehki in čuteči, ohranjeni v svoji nezumetničenosti in nepokvarjeni kakor pri nas Belokrajinci. Njih hiše so za tiste kraje redko prostorne in prav čedne, večina ne ob cesti. Zemlja je bila krš, pa so jo v dolgih desetletjih izpremenili v dokaj plodno. Njive so ograjene z visokimi skladi kamenja. Pod nami, sredi doline, pa je plodna ravnica, ki pa je precej močvirnata in deloma za poljedelske kulture nerabna. Na drugi strani doline se spušča železniška proga po bregu v dvojni vijugi, ker je padec velik in pot nerodna. Zob nima kakor pri prehodu iz Bosne v Hercegovino.

Že v temi so se nam zasvetile hercegovske luči. Vhod v Boko Kotorsko, najlepši fjord našega morja. Nalik dvema Cerberoma se je zemlja pri vhomu zožila v dva rta, seveda sedaj utrjena in dobro zastražena z našo vojaško posadko. Hercegovni leži podolgem ob obali. Moderni hoteli in vrtovi, polni tropskih palm. Vse razodeva vroči jug. Lahek je sen v tej zemlji, kjer je sneg skoraj neznan, redek, kakor v naših krajih svetopisemskih sedem najlepših let po suhih, ki so nam stalne. Z bičem in točo in sušo in solncem nas tepejo. Tam ni to škodljivo. Pest zemlje je stisnjena med kamenje. Riba je tam krompir in kruh. Ljudje skromni in pošteni. V Hercegovnem je edina džamija vse Dalmacije. Meja je skoraj tik nad nami, visoko v skalah zagrizena. Hercegovina je skrita za njo. Pota so tam zgoraj kozja, prehodna le za planinca, financa in tihotapca tobaka ali pa za borno dvokolno vprego. Kolesa na vozu so ponekod še iz enega kosa lesa izdelana, bolj ovalna kakor okrogla. Vendar pa so te skale lepe, kakor so lepe naše planine ali brezmejna slavonska polja. Za pedenj slavonske neobdelane zemlje, kjer se pasejo svinje in konji in krave, bi ljudje tukaj dali ne vem, kaj. Le ovca si v teh redkih, bornih steljnikih najde biljke za zob.

Noč je lepa in mirna. Jutri, če vreme tako ostane, bomo ribali. Vživljali se v življenje Bokeljev.

Jutro je polno solnca in svetlobe. Morje pred nami mehko s komaj vidnimi valovi. Le parniki naše trgovske in vojne mornarice ga orjejo in penijo. Daleč se sivijo črnogorske skale. In neka temna točka na njih. Njegušev grob. Čez dan izprehodi. Prepričal sem se o resničnosti čudnega postopanja z ženami. Žena nosi tovor moke na glavi, da se ji šibi vrat in da ji curkoma pot teče po obrazu. Mož jaha poleg nje na oslu. In oba mislita, da je tako prav in dobro. Sem, posebno še dalje proti Črni gori vse bolj izrazito, še ni segla misel o vrednosti žene, kaj šele o kaki njeni vsaj delni enakopravnosti. Mož je rojen za gospodarja in za kavarino, žena za sužnjo. A vendar je njena ljubezen tako vdana, mehka in zvesta, da bi že ona sama morala možu vcepiti drugačen postopek in drugačno uvaževanje.

Zahod je lep. Noč počasi pada. Morje mirno, komaj slišno. Na čolnov nos smo nateknili močno petrolejsko plinsko svetiljko in se preskrbeli z dolgimi palicami, na koncu katerih so bile osti. Z njimi tukaj

prav radi love ribe in pravijo temu sportu ribanje. Čolnič smo odtisnili na morje in zaveslali v sredo plitvega zaliva, globokega meter ali dva. Svetiljka nam je razsvetljevala vsak drobec v morju in vsako školjko. Ponekod na dnu male peskaste krtine, pod katerimi spe ribe. Nameriš ost in poizkusaš pogoditi v sredo. Vendar pa se začetnik večkrat zmoti, ker voda vara. Sicer majhni valovi, komaj vidni, vendar sliko premikajo, pa nevajeno oko ni vedno srečno. Domačini vedno pogode, ali vsaj skoraj vedno. Tudi plavačo ribo pogode tisti, ki so spretni. Ost jo prebode in lov je bogatejša. Polno je zlahtnih rib, ki jih tudi tam precej drago plačujejo. Včasih se nameriš na sipo, ki skali vso vodo s svojo obrambno tintasto tekočino. Vendar pa je tudi sipa užitna. Hladen vetrič osvežuje, pa mine noč naglo, da niti ne veš, kdaj. Gomila rib v čolnu pa je vse večja. To ribanje je strast, od katere se le težko ločiš. Potem komaj čakaš prihodnjih noči, če bodo mirne in tihe, brez mesečine, da more ribanje biti uspešno. Vsako vreme ni ugodno. Vroči dan nam je potem vedno lepa noč za spanje.

Od Hercegovnega gre cesta ob obali poleg vsega Kotorskega zaliva do Kotora in potem po nešteti, ostrih vijugah med črnogorske hribe in skale. Mi pa se vračamo s parnikom nazaj v Dalmacijo, proti Splitu in lepim otokom te sinje primorske deželice, da vidimo še druge dalmatinske kraje in ljudi, ki niso vedno enaki onim v dubrovniški okolici in v najjužnejšem delu Dalmacije. Med bokeljskima Cerberoma na odprto morje nazaj proti Dubrovniku in dalje.

Še enkrat vidimo ljubka obmorska mesteca Slano, Ston in Neum poleg mnogih malih otočkov. V Metkoviću izstopimo. Pot proti Splitu je mogoča v treh variantah. Morska cesta, cesta po obali ob morju in cesta mimo Čapljine in Ljubuškega skozi srce Dalmacije, po njeni notranjosti do Splita. Ta, zadnja, je menda najmikavnejša, dasi morda ne tako romantična kakor druge. Dalmatinski obrazi so tu nedvomno najizrazitejši, ker so daleč od letoviščarskega morja. V Čapljini se cesta cepi. Na desno nazaj v Hercegovino, na levo proti Vrgorcu in Splitu. Značilne v teh sicer malih krajih so narodne čitalnice, ki povsod beže mimo nas. V Ljubuškem večer in noč.

V Ljubuškem se cesta zopet cepi. Iskati gremo gostoljubnosti k znanim očetom frančiškonom, ki imajo tu silo velik samostan in lepo cerkev. V mraku se nam izgublja velika dvonadstropna šola častitih sester, pa nas že pozdravljajo frančiškanski samostanski zidovi. Očetje imajo vsi dolge brade, prijazen, nasmehljan obraz in bogat refektorij. Ta nas je še najbolj zanimal. Lepe sobe in sladke postelje potem.

Zjutraj je zazvonilo nedeljo. Očetom frančiškonom smo se oddolžili in šli k maši. Velikanska cerkev brez

klopi, polna domačinov in domačink v lepem belilu. Kleče. Vstajanje pri evangeliju in priklanjanje pri povzdigovanju je videti kakor valovanje morja ali klasja. Narod je pobožen.

Motor je zapel pesem proti Splitu. Daleč je še. Zelo daleč. Prijazne vasice sredi krša in redkih vinogradov se v naglici izgublajo. Vrgorac je malo večji. Nato Blato in druge vasi. Dolg most. Motorjeva pesem se je stopnjevala, ko je grizel pot avtomobilu po strmi cesti na visoko, ogromno skalnato planoto nad Cetino in Omišem. Cetina nas že dolgo spremlja. Vije se daleč naokrog kakor redka naša reka. Pri Omišu se nazadnje izgublja v neskončno morje, da se njen izliv opaža še daleč in globoko v morju, dokler se sladka voda ne pomeša s slano morskjo.

Mimo lepe Žrnovnice — tod se ožina že odpira in so polja plodnejša — hitimo proti Splitu. Marjan je od daleč ves sijajen v svojem bogatem zelenju. Marjan je gotovo najlepši park v naši domovini. Split je že tu. Skozi mesto ni vozne ulice, pač pa je ob obali in skozi gornje, novejšje mešto. Obala je lepa, palme ob njej, kakor kostanji pri nas, le nekatere še večje in košatejše. Mogočne so starodavne razvaline ob splitski katedrali, veličasten je kip Grgurja Ninskega, pred katerim je človek kakor palček.

Pa tudi Split je že znan. Tod ni deklet, Dalmatink, kakršne bi človek rad srečal. Dalmatinka je žena ožganega obraza, koščena, delavnih in žuljavih rok, steber doma, ljubeča mati in žena, redko dober tovariš za življenjsko pot. Imajo mnogo svoje narodne, domače umetnosti.

Zvečer je splitski korzo živ. Splitčanke žive in lepe v svojem belilu poletnih dni. Riganje oslov odmeva daleč, tudi zavijanje šakalov ni redko v okolici. V pristanišču vrvi. Podmornice, ki so orale čez dan morje in se potapljale, vozijo svojo pot z našimi kršnimi mornarji. Brnenje hidroavionov je utihnilo. Kavarne zelo žive, sicer pa v splošnem Split nima tiste živahnosti, ki bi jo človek tu pričakoval. Morda je utrujačoče solnce temu krivo.

Mimo vrste Kaštelov proti šibeniku in dalje proti lepemu oglu Planiskega kanala, da zagledamo že kmalu tunere. Tam je konec Dalmacije. Hrvatsko Primorje se začne. Zopet polno krša in razbeljenih cest. Karlobag, Jablanac, Sv. Juraj, Senj, Novi, Crikvenica, pa nedaleč še Sušak, ki nas bo poleg dalmatinskih otokov vrnil v Boko Kotorsko in dalje na Cetinje.

Dalmacija je lepa v svojem solncu in bornem življenju. Morje je njeno življenje in ves njen obstoj.

„HALO, PRIDITE NA POMOČ!“

Ko velemesto spi ali pa se zabava po raznih lokalih ob zvokih glasbe, ob pesmih in mamljivih plesih ljubkih plesalk, ko pozabljajo vsi ljudje v spanju ali pri uživanju svoje dnevne skrbi, pa se daleč od vsega tega, v vonju etra, kloroforma in joda, začenja docela drugačno življenje. To življenje je polno naporov, opasnosti, odgovornosti in ljubezni do trpečih ljudi. Človeška družba si ni mogla izmisliti ničesar tako človeškega, kakor so ambulance za nujno pomoč. Res da bede brez počitka, od jutra do jutra, ponoči n podnevi, toda njihovo nočno bedenje skriva v sebi nekaj skrivnostnega, za navadne zemljane nedosežnega, pri tem pa do skrajnosti samaritanskega. Tu, v teh čistih dvoranah, so zbrani zdravniki, ki imajo službo, in bolničarji. Vsi čakajo. Saj skoraj ne mine noč, da ne bi odkod prišel klic na pomoč. Nesrečno naključje, nevaren porod, samomor, pretepi, kjer teče kri — to so po večini — skoraj vsakdanji dogodki ambulance za nujno pomoč. Časih so tragedije, kakršni so pač ljudje, ki so potrebni pomoči. Seveda so za zdravnike vsi ljudje enako vredni, če pridejo v raztrganih oblekah ali pa v frakih. Zdravniki in bolničarji vidijo v njih samo ljudi, ki trpe. Njim je vseeno, ali so bili napadalci, krivci ali nedolžne žrtve.

Sede in čakajo, da zazvoni telefon in da zaslišijo vsakdanji klic: «Halo, ali je tam ambulanca za nujno pomoč?»

«Halo, halo! Tu je ambulanca za nujno pomoč», odgovori mehanično bolničar, ki sedi pri telefonu. Dremal je že, pa se je zdramil in zdaj vneto posluša: «Kaj, zastrupljenje? ... Kje? ... Da, takoj, reševalni avto je že na poti...»

In ko ljudje spe ali pa se vračajo iz kinov, kavarn, gostiln ali od bogve kje, drevi reševalni avto po ulicah in presunljivo trobi. Kovinsko odmeva glas hupe po skoraj praznih ulicah in naznanja ljudem, da se je nekaj v mestu zgodilo. Morda je samo malenkost — sicer pa bodo jutri v listih zvedeli, ali je bilo kaj hudega. Dostikrat pa so zdravniki in bolničarji edine priče skrivnostnih dram, ki so se odigrale v mestu. To se navadno dogaja, kadar se na primer zastrupi ljubica kakega uglednega gospoda, «ki ne želi, da bi javnost zvedela za to malenkost...» To se dogaja ta-

Ob eni zjutraj v ambulanci za nujno pomoč. Nevarne operacije ob tej uri niso nič nenavadnega.

krat, kadar hoče mlado, osramočeno dekle ubiti svojega dragega, ali pa kadar se v ugledni družini odigra majhna tragedija, ki se po zaslugi ambulance za nujno pomoč ne konča tako tragično, kakor bi se bila morda drugače. V vseh teh primerih so zdravniki tisti, ki jih ljudje prosijo, naj «o tem molče». Seveda je to mogoče samo tedaj, kadar se ni zgodil zločin ali pa če poškodbe niso prehude. Drugače pa obvesti ambulanca o dogodku takoj policijo, čim pripeljejo ranjenca ali ranjenko, brez ozira na stan prizadetih.

V Parizu, Londonu in Newyorku imajo take ambulance svoje posebne ženske oddelke, kjer so ženske celo — šoferji. Ti oddelki rešujejo samo ženske, ki so na porodu, saj je znano, da je v velikih mestih, zlasti med siromašnimi ljudmi dosti nevarnih porodov. Tu je pomoč bolničark in zdravnic nujno potrebna. Zato čaka pred bolnišnico zmeraj cela vrsta avtomobilov, vsi samo na ukaz, kam je treba hiteti na pomoč.

Bodoči veliki državljani

Nobene slike, nobenega prizora, nobenega bitja, ki se kreče po ulicah velikega mesta, ne gledamo tako prisrčno in s toliko simpatijami kakor učenčke osnovnih šol. S torbicami na plečih, v katerih ropočejo kar na-

«Drugo leto osorej pa pojdem tudi jaz v šolo», pravi sestra, ko zapanja torbico svojemu bratcu, ki hodi že v prvi razred.

prej tablice, abecedniki in skrabice s peresniki in svinčniki, se rinejo med odraslimi kakor nekakšen mali svet, svet zase. Oni ne poznajo skrbi in težav naše dobe, ampak gredo veseli, brez skrbi, z naivno radovednostjo za vse, kar se godi po ulicah. Zanje sta samo dve reči: šola in dom. V šolo hite, da se snidejo s svojimi tovariši in tovarišicami ter da pokažejo učiteljem svoje domače naloge, a iz šole se jim mudi domov, da staršem in mlajšim sestricam in bratcem z nekakšnim ponosom povedo, kaj so se naučili novega v šoli.

«Joj, ko bi znala čitati, pa bi vedela, kaj piše učiteljica očki.»

Včasih jih vidite v skupinah, kako gredo drug za drugim po ulicah, kako se ustavljajo, kako si nekaj pri-

povedujejo, kako se dogovarjajo in smejejo. In ko tako razpravljajo o teh važnih problemih, se včasih spro, pa tudi stepo. Tako pridejo večkrat z jokom domov, kjer jih očka ali mamica potem še ozmerjata.

Med poukom: «Glej, glej, nikdar nisem verjela, da je $8 \text{ in } 7 = 15.$ »

In ko jih mi tako gledamo na ulici, na šolskem dvorišču ali pa v šoli, se spominjamo nekdanjih mladih dni, tistih dni, ko smo tudi mi z veliko resnostjo gledali slike v abecedniku in začeli pisati prve črke. Njih naivno življenje, polno razposajenosti in neke otroške

Učitelj: «Tako, dragi Milček, pa pozdravi papana in mu povej, da si ti priden učenec... Na svidenje! Popoldne pa zopet v šolo!»

resnobe, je nam vsem zanimivo, zato jih imamo radi in uživamo v njih, kakor bi bili naši otroci. V vsakem takšnem malem učenčku s pisano torbico na plečih gledamo bodočega državljana, ki nas bo zamenil, kadar nas več ne bo. Neglede na stan njih staršev, neglede na to, ali so bogato oblečeni ali pa gredo v zakrpanih oblekah, so vsi ti učenci ravnopraven mali svet, pred katerim stoji bodočnost. Kakšna? To je odvisno od nas, pa tudi od njih samih.

Solnce se razliva v nedeljski predpoldan in Tivoli žari v pestrosti nešteti barv, solnca in senc. Veselje sije z obrazov ljudi in stotero mater in očetov spremelja svoje malčke, ki so kakor solnčni, veseli solnčni žarki, ki so se izgubili na bedno sivo zemljo.

Droben fantič, živahen, oblečen v kratke bele hlačke in rožnato srajčico, skače ob strani svoje mamiče, ki ga drži za roko, da bi ji v svoji razposajenosti ne utekel... Malček se smeje na ves obraz, ki je rdeč v debelušna lica, in oči mu nemirno begajo na vse strani, da bi kar največ videl...

Fantič obstane in zastarmi. Potem pa plane iz njega, kakor predolgo zadrževan smeh:

«Balončki, balončki, joj kako lepi balončki!»

V ogoljeno črno obleko opravljen mož drži trideset, štirideset vrvic v roki — na koncu vsake pester balonček. Črni mož ima črne naočnike, lice mu je velo in upadlo, na ustih pa mu je v dolgi vaji že otrpnil uslužni nasmeh — napol ponižno vdan, napol moledujoč...

«Balončki, balončki!» Kako žari malčku veselje in hrepenenje na obrazu, ko tlesne z drobnimi ročicami.

Ljudje se ustavljajo — tudi jaz sem med njimi. Kdo bi se ne ustavil ob otroku, ki tako žari v sreči in hrepenenju, zdravju in veselju...

Mati pa drži otročička krepko za roko...

Oče pravi: «Oh, ti balončki se razpočijo, veš!»

Mati pa: «Ti niso naprodaj, ti balončki, veš, ta go spod jih ne prodaja...»

Starši gledajo zaskrbljeno. Ali nočejo potrošiti denarja za otrokovo veselje, ali ga nimajo? — Z neres-

nico (tako nerodno oblikovano) prikrijejo resnično misel otroku, da bi ga odvrnili od njegovih želja.

Črni mož se uslužno smehlja, za naočniki se mu v očesu utrne razumevajoč pogled, roka pa se mu trdneje skrči okoli vrvic. — «Samo pet dinarjev!» hlastne polglasno.

Deček, komaj štirileten, gleda z otožnim pogledom v balončke. Prevarili so ga, on to ve (o, on ve mnogo več, kakor mislijo starši)... Prevarili so ga, okradli so ga, nečesa mu niso dali, kar dajejo mnogim drugim... Zakaj?

Mati potegne otroka s seboj, oče gleda v tla... ljudem se je smehljal zveržil.

Še enkrat se ozre otrok. V vetru se majejo na levo in desno — beli, rdeči, rumeni, modri, zeleni in pisani balončki — lepa pestrost. Na otrokovem obrazu je veselje zamrlo. V očeh se mu leskeče razočaranje. — Balonček se ne razpoči, balončke mož prodaja — o, to dobro ve... Mati in oče sta se mu zlagala.

Solnčni žarek je ugasnil, solnce samo ni bilo več veselo in ljubko, ne več božajoče, bilo je žgoče in suho — na Aleksandrovi cesti prah...

Otroci z balončki gredo po cesti.

Zavist gleda iz oči prevarjenega malčka...

Solnce je že žgoče — dan je suhoparen, žalosten, trd, veselje je umrlo...

Balončki niso za vse...

Med drobnimi trepalnicami se nabira solza gneva...

Stana Vinšek:

Sapica

«Ta naslov je zelo poetičen, ne? Gotovo mislite, da vam bom servirala kakšno sentimentalno, zaljubljeno razpoloženje; zelo žal mi je, da vas moram razočarati, toda nič ne pomaga: «Sapica» je namreč ime, in sicer kliče teta Fani s tem nežnim imenom svojo malo belo psičko.

To se pravi: je klicala. Sapice same že dolgo ni več, danes se samo še njeni vnučki podijo po tistem vrtu.

Teta Fani pa Sapice ne more in ne more pozabiti, in kadar sem pri njej, zadostuje, da se pokaže kje kakšen bel repek, pa že pripoveduje. Tako poznam vse življenje psičke Sapice, čeprav je nisem nikdar videla.

Bilo je med svetovno vojno. Na Štajerskem. Stric Tone je dobil od prijatelja majhno belo kepico, ki jo je imenoval čistokrvnega špica. Iz bele kepice je gledal dolg, nežen smrček z rožnatim noskom, dvoje bistrih črnih oči in dolg, košat repek — nožice je bilo pa težko opaziti, tako dolga dlaka se je vila s hrpta. Na vsak način je bilo vse

skupaj izredno srčkano in živo, živo — tako da je bila teta Fani že kar prvo uro zaljubljena v po-redno Sapico, čeprav je imela oči le za malo sestrično Nuško, ki je tisti čas ravno dosegla častiljivo starost dveh mesecev.

Sapica je bila tudi nekako iste starosti — samo da je delala svojemu imenu čast in se telesno in duševno neprimerno hitreje razvijala kakor mala sestrična Nuška.

Tako je Nuška sanjala še svoje prve sanje v starem rodbinskem vozičku, ko je Sapica že skakljala okoli tete Fani in umno opazovala vse njene kretnje.

Pa se spomni teta: «Oh, otrok je sam na vrtu — ko bi vsaj ti pazila nanj!» In glej, Sapici se zabliškajo oči in že izgine. Ko pride teta Fani za njo — jo dobi res na vrtu, kjer leži ob vozičku spečega otroka. Odslej je zadostovala beseda, da je Sapica vestno izpolnila svojo nalogo kot varuška in pokazala svoje ostre, bele zobke vsakomur, ki se je hotel približati njeni varovanki.

Umno, lepo in negovano živalco je poznal malone vsak človek v trgu, kjer sta stanovala stric Tone in teta Fani.

Tudi stric jo je imel zelo rad in bi jo bil najrajši vzgojil za lov; toda že pri prvem poizkusu ga je Sapica tako neusmiljeno blamirala, da jo je od takrat uporabljal le še v dekorativne svrhe. Da, tisti lov! Šli so na zajce, in Sapica je mirno, a v napeti pozornosti čepela poleg strica. Naenkrat šine iz parobka kapitalen zajec naravnost proti grmovju, za katerim je bil skrit stric. Sapica divje zalaja in junaško plane proti hudemu zajčku, ki je gotovo hotel strica Toneta ugrizniti. In rezultat? Stric Tone je klel, lovci so se smejali, Sapico pa je bilo tako sram, da se ves dan ni prikazala izpod kredence.

No, nezgoda je bila kmalu pozabljena. Malo nato je hodil stric po opravkih redno v O. in Sapica ga je vedno spremljala. Kakor rečeno, bilo je med vojno in hrana je bila vse prej kakor dobra in obilna. Na potu v O. najdeta nekod velik hleb komisa (ki je bil pač padel s kakšnega voza), in preden se je stric zavedel, je zgrabila Sapica kruh in zdrevila z njim v gozd. Stric je klical, žvižgal, klel — in je naposled odšel sam naprej. A glej: na zadnjem ovinku ga čaka Sapica, prijazno maha z repkom in gleda tako nedolžno, kakor bi pred petimi minutami prišla na svet. Stric jo je okregal in stvar je bila zanj opravljena. Toda ne za Sapico. Odslej je vsako jutro izginila na istem mestu kot prvi dan in čakala na zadnjem ovinku, dokler ni polagoma pojedla vsega ukradenega kruha.

Nekaj drugega ji je menda še bolj dišalo, to so bili ostanki dobrih jedi, s katerimi so jo krmili

inženirji v menzi na V., kamor se je stric nekaj časa redno vozil. Žal je bilo delo tam kmalu opravljeno, in Sapica je bila zopet navezana na preprosto domačo hrano. A mala bela princeska se je te očitvidno naveličala in je nevoljno vihala nežni nosek, ko je postavila teta Fani običajno južino pred njo. Jedi se ni dotaknila.

Vsem je bila uganka: psička namreč ni bila sestradana, a vsi prijatelji in znanci so prisegali, da je ne krmijo. Ko je šel nekoč stric na V., je bila uganka rešena. Sapica se je vsak dan ob 11:30^h vtihotapila na vlak, ki jo je pripeljal na V., prišla v menzo, se dala krmiti in božati ter bila z vlakom ob 12:45^h zopet doma, ob 13^h pa je vihala nosek nad svojo skromno skledico. V veselem komplotu s Sapico pa so bili razen inženirjev tudi sprevodniki in oba postajna načelnika, ki so stricu kar zamerili, da je Sapici z energičnim ukrepom ustavil te samostojne izlete.

O, koliko bi lahko še povedala — pa se bojim, da bo prej konec vaše potrpežljivosti kakor mojih zgodb. Zato za danes rajši končam. Se bomo pa še prihodnjič kaj pomenili. Hočete?

Rešitev zlogovnice

Janez
Ulica
Lenka Julij
Igla
Jagoda

Vsem otrokom, ki so poslali rešitev, je teta Mina poslala 10 lepih slik.

Za mlade risarje

Dragi otroci! Ali boste znali čajno ročko, ki je na prvi sliki, izpremeniti v žensko glavo? Prerišite najprej ročko, potem pa počasi z radirko izbrišite črte, ki so odveč, in narišite nove, ki jih boste potrebovali.

Izumljivi Milan

Ni še dolgo tega, menda tedne tri, ko se neko jutro Milan prebudi. Priden gospodar je, vstane, gre na vrt s slamnikom na glavi in škropilnico v rokah, da zalil bi zelenjavi.

Komaj pa odpre zapah, prebledi potr: «Kdo melone slastne kral je?» V pesku in steptani travi vidi sled tatinskih nog, toda moder je in pravi: «Le imejmo mirno kri, res, da škoda je melon, dal tatiču bom spomin,

da ne bo več kradel dinj in na moj vrtiček lezel čez ograjo, delal škodo, hitro ga minilo bo, večje bodo bolečine ko za dinjami skomine!» Že lopato Milan vzame in kopati pridno jame, jamo v zemlji naredi,

zleze v njo prihodnjo noč, preden zarja se vzbudi, a z melono se zakrije. Komaj prvi zor zasije, pride tat, da bi kaj vzela, dinji smeje se vesel. Toda, ko jo hoče vzeti, vstane Milan in posveti mu z lopato, da je joj!

Za lepo

jesen

Plašč, tri četrti dolg in podložen s progastim džersejem. Bluza je iz istega blaga kakor podloga, krilo pa iz takšnega blaga kakor plašč.

Sportni ansambel iz pepelnatosivega blaga. Bluza je iz kari-rane svile.

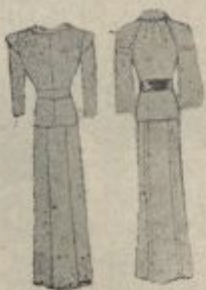
Modno poročilo in
nove slike prinesemo
v prihodnji številki

Kostum, kombiniran iz dveh vrst blaga.

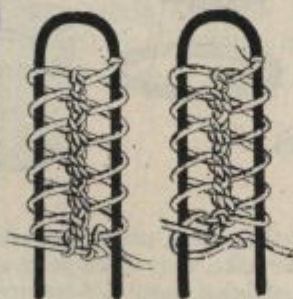
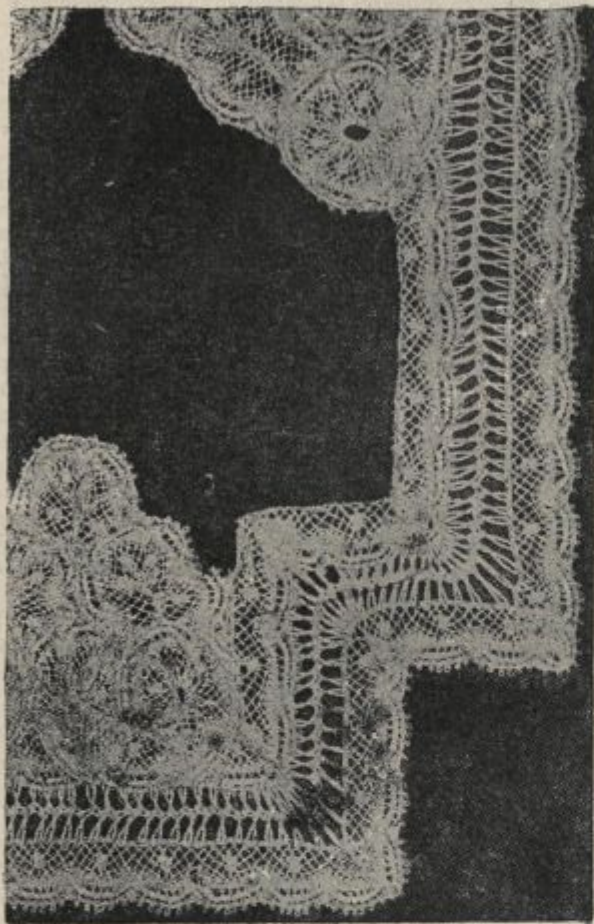
Jopica je iz zeleno-belo kariranega blaga, krilo je zeleno.
Tudi bluza je kombinirana iz bele in zelene svile.

Kostum iz svetlobež džerseja. Jopica je okrašena z rdečimi
koščenimi gumbi.

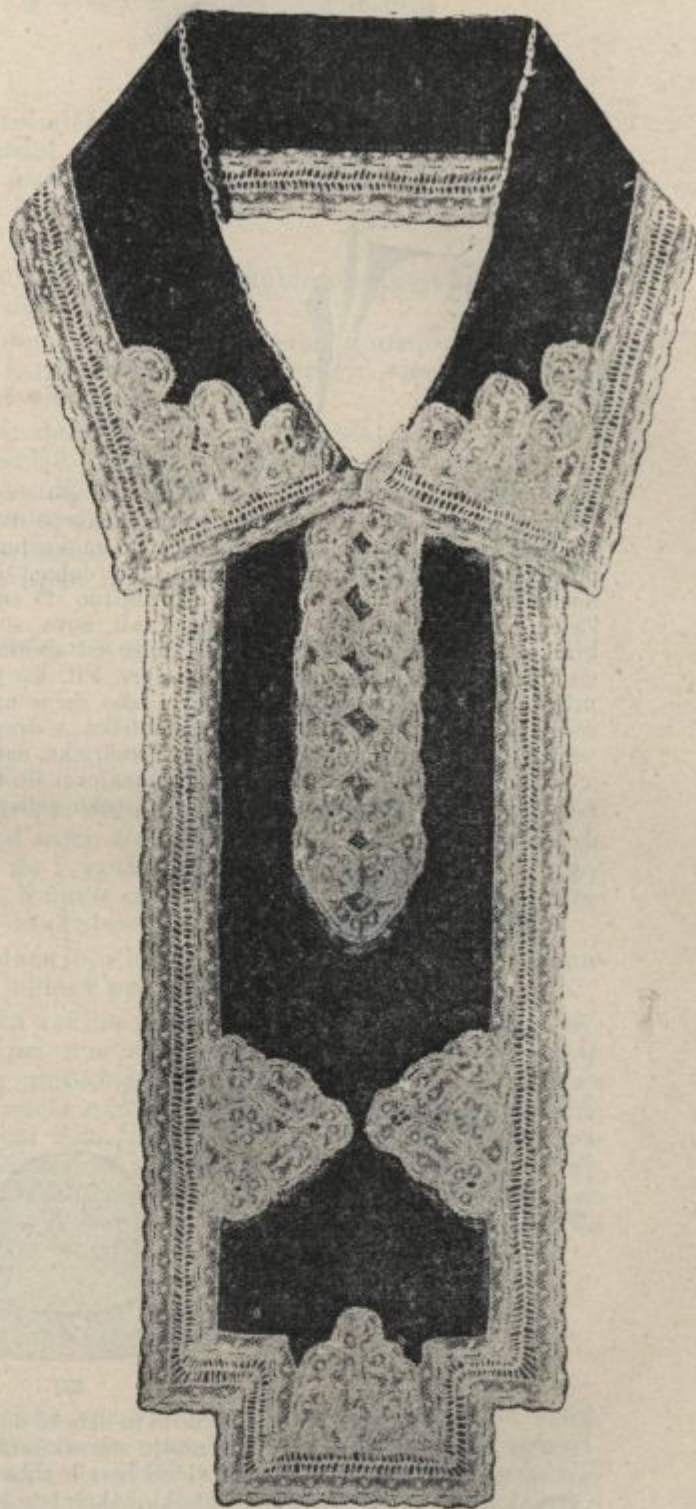
Kostum iz kaša. Pas je iz rjave jelenje kože, gumbi so ovalni.

Z majhnimi stroški — dragocen okras

Plastron in ovratnik, kombinirana iz strojnih valansienskih čipk in kvačkanja na vilicah. Plastron in ovratnik se sešijeta iz enakega blaga, kakor je obleka, ali pa iz svetlejšega, čipkasti okrasek pa se prišije nanj z redkimi vbodi, da se lahko sname in opere. Na sliki spodaj sta nazorno pokazana dva načina kvačkanja na vilicah.

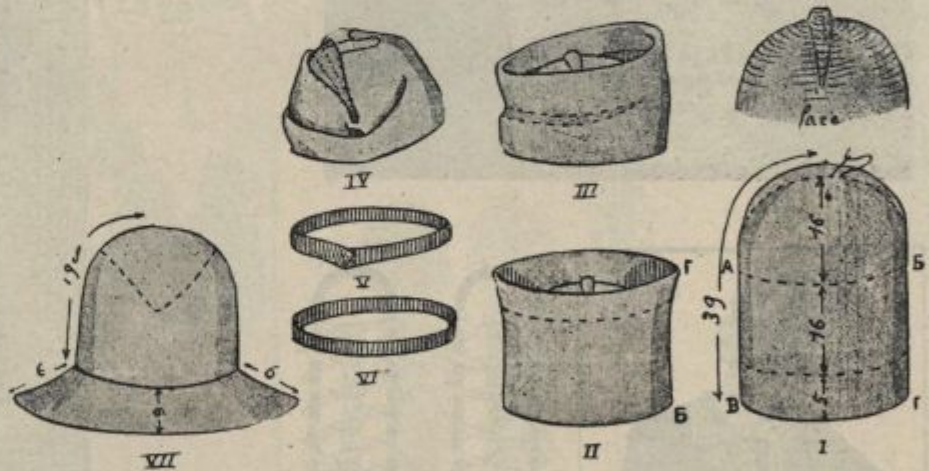
Pleteni klobuki in čepice

Skoraj da ni lažjega pokrivala kakor je pletena čepica ali klobuk. Klobuk, ki ga vidite na sliki, ima obliko moškega klobuka, plete se pa, če je za poleti, iz lanenega sukanca, sicer pa iz volne. Za klobuk se mora vzeti gostejši vzorec, ko se čepica lahko plete v redkejšem vzorcu. Za oba načina vam prinašamo povečani vzorec.

Klobuk se začne zgoraj v sredini tulca, in sicer na ta način, da se naredi najprej verižica iz petih zank, ki se sklenejo v krog. V ta krog se naredita dve vrsti malih stebričkov, in sicer se naredi v vsako prvo

zanko po en stebriček, v vsako drugo pa po dva. V tretji vrsti se naredita v vsako tretjo zanko po dva stebrička, v četrti vrsti pa v vsako četrto zanko tudi po dva stebrička. To nadaljujemo tako dolgo, da nastane krog, ki ima v premeru približno 15 cm. Zatem nadaljujemo, ne da bi pridevali nove stebričke, tako dolgo, dokler ne meri tulec od sredine do roba 19 cm, kakor vidite na sliki števil. VII. Ko je tulec narejen, se začno delati krajevci tako, da se naredita v vsako osmo zanko po dva stebrička, v drugi vrsti v vsako deveto zanko tudi po dva stebrička, nato v deseto in tako dalje, vse dotlej, da so krajevci široki 6 cm. Rob krajevcev se lahko obšije z ozko svilen

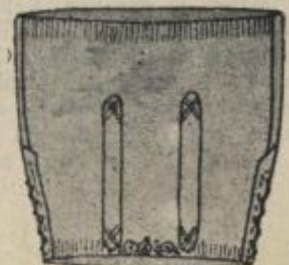
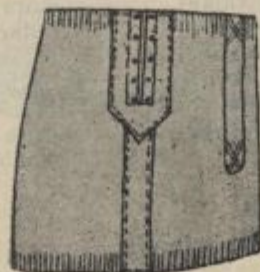
treso, potrebno pa to ni. Okrog tulca se prišije trak, kakor je videti na sliki V in VI, nakar se na glavi lepo naravnava, da čim lepše pristoja. Tudi modna čepica se lahko skvačka doma iz lanenega sukanca, debele svile ali pa iz volne. Čepica se kvačka bolj redko kakor klobuk. Čepica, kakršna je na sliki, se začne prav tako kakor klobuk v sredini tulca, in sicer se naredijo tri zanke, ki se sklenejo v krog, nato se pa naredi v prvo zanko po en stebriček, v drugo po dva stebrička in v tretjo zopet po en stebriček. V naslednji vrsti naredimo v vsako tretjo zanko po dva stebrička, v četrti v četrto zanko zopet po dva stebrička, potem v peto, šesto in tako dalje, dokler nima krog 16 cm v premeru oziroma toliko, kolikor široko čepico želimo imeti. Nato kvačkamo, ne da bi tulec razširjali, še naprej, tako da dobimo 16 cm visok tulec. Potlej se obrne kvačkanje tako, da delamo v nasprotno smer, da je zgornji del čepice kvačkan na desno, spodnji pa na levo stran. Spodnji rob, ki je visok 5 cm, se kvačka zopet od nasprotni strani. Nato tulec prepognemo, podložimo v pregib na vrhu nekoliko vate, ki jo izoblikujemo v svaljek, in vsijemo, kakor je videti na sliki I. Tulec je treba potem zapogniti tako, kakor vidite na sliki števil. II, tako da pride na desno stran kvačkani del na vrh, nato prešijemo čepico tako, kakor kaže slika števil. III, zapognemo še vrhnji rob, nato pa čepico pokrijemo in na glavi naravnamo. Skozi gubo, podloženo z vato, se lahko potegneta dva ozka trakova ali pa zatakneti dve peresi. To čepico, ki spominja na francosko vojaško čepico, lahko skvačkate v kakršnikoli barvi, samo da vam lepo pristoja.

Diskretni stezniki

«Skrbi in delo so najboljši stezniki», poreče marsikatera naročnica. Pa saj ni treba, da nosijo steznik samo debeluške, tudi vitko postavijo steznik tako lepo pospravi, da ni videti raznih robov od živočka, pasu in kombinacije, zlasti izpod tenke obleke. Stezniki, kakršni so na sliki, telesa ne stiskajo, ampak se nanje samo lepo uležejo, da vrhnja obleka preko njega lepo pade.

Iz močnega platna si lahko sešijete sami tak steznik. Zanj potrebujete tri mere, in sicer širino v pasu, širino v bokih in pa višino pasu. Sprednji del mora biti nekoliko krajši od zadnjega. Ob straneh se naredi močan razporek, čevljar pa vanj udari kovinske obročke kakor pri čevljih, in sicer take, ki ne zarjave. Skozi te obročke se napelje vrvice ali trak, s katerim se pas po potrebi manj ali bolj stisne. V pas lahko vložimo tudi ribjo kost, da nam bolj trdno stoji. V ta namen prišijemo na pas zadaj in ob straneh močne trakove, v katere potem vtaknemo ribjo kost, ki se pri pranju vselej iztakne.

Na slikah vidite tak pas od spredaj, od strani z razporkom in trakom za ribjo kost in pa od zadaj s prišitima trakoma za ribjo kost.

Razpis velikih nagrad

Stari slovenski pregovor «Ljubezen gre skozi želodec» so poznali že naši predniki. Zgodbo s tem naslovom, ki je spodaj napisana, nam je poslal dober prijatelj. Ta pa se je slovenske pisave učil še v stari šoli, kjer so slovensko besedo pisali v «bohoričici». Takrat so imeli za črko s = l, za š = lh, za z = s, za ž = sh, za c = z in za črko č = zh.

Pisave mu nismo prav nič popravili.

Da je povest še bolj zanimiva, nam je g. akad. slikar prof. Mirko Šubic napravil 16 slik. Pod vsako sliko je lepo porazdelil besedilo, ki spada k sliki.

Le malokateri naročnici je znano, koliko podrobnega dela ima urednica z urejevanjem lista. Poleg vseh drugih težav pa večkrat tudi tiskarski škrat vtakne svoje parklje vmes. Včasih zameša in zamota stavek tako hudobno, da vsebina ni ničemur več podobna.

In prav pri tej zgodbi, ki pripoveduje, kako so dekleta v starih in sedanjih časih dobile moža, je imel tiskarski škrat še posebno vražje veselje. Da boste videle, kako gre pri urejevanju včasih vse narobe, posebno kadar se kaj hudo mudi, prinašamo povest «Ljubezen gre skozi želodec» tako, kakor jo je tiskarski škrat Vam v zabavo zmešal.

Naročnice prosimo, naj to zgodbo sestavijo tako, kakor bi morala biti pravilno postavljena. To delo jim bo v prijetno razvedrilo. Pri tem pa bodo lahko tudi pokazale, kako so kaj izurjene v stari slovenski pisavi.

Da pa bo njih veselje še večje, dobe za svoje delo kot posebno darilo lepo knjigo.

POGOJI RAZPISA.

Seveda je tudi pri tem nagradnem razpisu kakor pri vseh drugih naša založba določila majhen pogoj. Ta pogoj je, da imajo pravico do nagrad samo tiste naročnice, ki se zavedajo svoje dolžnosti in ki plačajo naročnino za prihodnje leto do 5. januarja 1934. Za «Ženo in dom» ni dovolj, da jo naročnice z velikim veseljem prebirajo, ampak mora založba v teh težkih časih gledati tudi na to, da se naročnice navadijo na red in izpolnjevanje svojih obvez.

Za obstoj vsakega lista je nujno potrebno, da plačujejo naročniki naročnino naprej. Ta navada ni samo pri nas Slovencih, ampak je to že star običaj pri vseh založbah drugih narodov.

Hvala Bogu, da je med našimi naročnicami velika večina takih naročnic, ki plačujejo naročnino za vse leto naprej. Tem torej ne bo udeležba pri tem nagradnem razpisu delala nobenih zaprek. Prizadete pa bodo tiste naročnice, ki težko plačujejo naročnino. Prav iz tega razloga smo ta razpis napravili že štiri mesece prej. Na ta način omogočimo tudi najrevnejši naročnici, ki je velike nagrade najbolj potrebna, da se udeleži tega razpisa. Takim naročnicam priporočamo, da plačajo naročnino za leto 1934. v petih obrokih. Vsak mesec naj si odtrgajo po dvajseteden dinar, pa bodo imele v petih obrokih do 5. januarja 1934. vplačano vseletno naročnino za 12 številke revije «Žena in dom» z 10 prilogami vred in pet gospodinjskih knjig. Razume se, da mora biti tudi letošnja naročnina do 5. januarja 1934. popolnoma poravnana.

KAKO JE POSLATI REŠITEV.

Najprej izrežite spodaj natisnjenih 16 slik. Te slike razdelite in nalepite po vrstnem redu. Kakšen je vrstni red slik, to morate sami ugeniti. Potem pa razrežite besedilo in ga po pravilnem vrstnem redu nalepite pod posamezno sliko. Pravilni rešitvi priložite prijavnico in napišite nanjo svoj razločni naslov, to je: krstno ime, priimek in tisto bivališče, kamor dobivate «Ženo in dom». Pomnite, da mora biti prijavnica razločno izpolnjena, ker jo dobi v roke javni notar gospod Karl Pleiweiss.

Rešitev in prijavnico pošljite najkasneje do 31. decembra 1933. v zaprti kuverti. Na to kuverti nalepite znamko za Din 1.50 (če ste v Ljubljani, za Din 1.—). Naslov napravite tale: «Žena in dom», odsek za rešitev nagradnega razpisa, Ljubljana, Dalmatinova ul. 10.

KAJ SE ZGODI S PRIJAVNICAMI IN REŠITVAMI.

Meseca januarja prihodnjega leta bo za to določeni odsek pregledal rešitve, ugotovil, katera naročnica bo imela do 5. januarja 1934. vplačano naročnino za leto 1934., in to zabeležil na prijavnici. Po končanem pregledu dobi prijavnico javni notar, tako da se bo žrebanje vršilo meseca januarja prihodnjega leta.

(Nadaljevanje na strani 324.)

U lepih starih zajtjih na tim boshjim svejti ljudje she nifo posnali takfihnih fufke («krise» imenovanih), koker so donef-ta-dan, inu shlahetni vitesi drugiga koker to, de se bojo junaško borili inu potem se is fvojimi lubami dobro gofili inu sladko lubili, nifo na ferzi imejli. Kader nifo na vojfko fhli, is narvezhim so veffelam igre, turnirje, jage inu trahtringe ali gofije perpravlali.

Mladi vites Damjan je dobro jedazho zhes ufe maffe obrajtal. Sato je is ferza rad k mladi, debelufni udoli Kunigundi perhajal. Berhka Kunigundiza je imenitno kuhati snala inu je vitesu Damjanu nartabolshi inu narlubshi jedi na miso nofila.

Na imenitni grajfhini je shivel vites Tomash. Bil je she fedem lejt udoviz inu je imel tri sauber ino golant hzhere inu je toku sa prau sposnal, de bi eno od letih fvojimu mladimu perjatlu vitesu Damjanu, kateri je vunkej is ene flare inu bogate shlahetne rodovine perfhel, sa sheno dal. Inu tudi mladimu Damjanu se je per ferzi milo strilo, kader se je tih mladih roshiz spomnil.

Ko je vites Damjan u fvate perjahal, fta is Tomafham is velikih ino frebernih kelihov en vesel bilikum pila. Ali Damjanu je bila isbiringa refnizhno teshka inu fitna. Breda, Ludmila inu Alenzhiza, ufe fo od file lepe, pametne inu sholane inu tudi zhes ufe maffe perjasne ble. Inu mladi vites pak je bil tudi svitiga ferza inu je Thomashu prau nedolshnu leto profhno naprej pernefel, de bi ufaka od tih sauber deklet nemu eno lubieno jed skuhati htejla.

Inu potem je Ludmila is perjasnim fmehlajam en veliki kof ferne perneffa. Jojme, jojme, koku je ta shlahetna jedazha pershgana bla, koker de bi sam ta zherni peklenfhzhik jo pojahal bil. Revesh Damjan je famo povohati mogel inu she ga je per ferzi inu u terbuhi fufkati perzhelo.

Inu kader se je dohtar Janes vernil, bersh je stopil k Marizi is enim velikim pufhelzam inu ii je tudi pernefel ene korifitne bukvize «Kako vzgojim svojo deco». Le pak Mariza je bla filnu veffela inu je frameshliivo ozhi doli poveffila, potem je tudi ona fvojimu Janesu navihanu lete bukvize «Mož in zakon» ponudila.

Ta prva je Breda vitesu Damjanu eniga diviga fasana spekla inu ga is lepim perkonom na miso gor perneffa. Ali ta pezheni divi tizh je bil terd, de bi Damjan fvoj teshki mezh na nim fkerhal inu kader je pervizh pogoltnil, ga je u shelodzi tifhalo, koker de bi ene flare zhishme doli posherl.

Taka ptizhika je tudi nafha Vera. Ona je zelo sholnirka sa kemijo inu sna mefhati inu kuhati ufe forte shaube inu mashe. Ve sa prau ufe gifte inu zopernije inu je tudi u drugih rezheh imenitno sholana, poglavitno pa je, de je refnizhnu perjasna inu sala deklica.

Inu tudi do danafhniga dne fe te rezhi nifo ispremenile. Mladi ljudje prau radi hodijo na plefe inu vefelize. Inu zhetudi fo te deklice fame po febi lepe inu sauber, fe vender zhes ufe maffe rade Shtimajo inu rihtajo. Mashejo fi shnable, farbajo nohte na rokah inu zelo na nogah inu tudi lafe inu fi obervi reshajo inu ftrishajo. Koker de bi ta nezhimarnost ufo frezho vishala.

U terdi simi fta fhla Vera inu Janes na fmuzhah u vifoke hribe. Inu ker nifta poti dobro posnala inu ker jih je zherna nozh prehitela, fta u eni kozhi tih hriboufkih paftrizou prenozhifhe ifkala. Lakota je u shelodizh pajzhovne predla inu jim je tudi sazheho tako pregrasovitno kruliti, de bi she mertvi is grobou gori ufali. Janes je naglu fuhe veje pernefel inu je svojo lubo profil, de bi sa mersle shelodze eno gorko vezherjo fkuhati htejla.

Najmlajfha od tih shlahetnih roshiz, Alenzhiza pak je mladimu vitesu eno fkledo taku sashelenih zmokov is marelizam fkuhala. Le eniga je Damjan pokulil inu prezej vef fzagan inu od grenkiga potu oblit nehala.

Vites Damjan je naglu pokozhil inu je is teshkim ferzam od stariga Tomafha flovo usel. Shalahetnim shlahetnim roshizam je po verfi roke kufhnil inu je iz nartavezhni nagliza k sladki udoli Kunigundizi odjahal inu jo frezhen inu sado-volen sa roko poprofil. Sakaj břitna Kunigundiza je vedela, de lubesen fkuši shelodze gre.

O shaloft ufih shalofti! Vera je famo pridigovati snala inu mu je na konzi ufa shaloftna persnati morala, de ne sna prou nizh fkuhati inu srihtati. Sirota Janes se je vef shaloften doli ufedel inu terdi kruh inu zhifto smersnene ribize jedel. Smersnila pak je odffihmal tudi njegava lubesen...

Lepa Vera je zhifto prevsela mladiga dohtarja Janesa. Leta ni prau nizh vedel, de lepa punzhika fe ni nauzhila kuhati tiffih rezhi, ktere fo u prvi verfi ufak dan shelodzu potrebne inu sato je ufo fvojo veliko lubesen pred njeno ferze poloshil.

Mariza inu Janes fta kar kmalu pred svejti oltar stopila inu jih je Bog Ozhe u en refnizhnu frezhen sakon fkupej fpravil.

U fvoji shalofti pak fe je spomnil na tiho inu ponishno Marizo, ktera ga je is ferza rada imejla. Spomnil fe je tudi, de Mariza ftrafhnu rada bere ene imenitne fhrifte «Žena in dom», inu tudi gofpodinfke inu kuharke bukvize; de sna imenitnu kuhati inu fhivati, fikati inu ftrikati inu de je ena refnizhnu dobra inu golant gofpodina, koker fe je nauzhila is ufih prelepih bukviz, ktere «Žena in dom» na fvitlo vun daje.

Črka s = f, š = fh, z = s, ž = sh, c = z in črka č = zh.

Prijavnica

„ŽENA IN DOM“, odsek za rešitev nagradnega razpisa, Ljubljana, Dalmatinova ul. 10

Pošiljam svojo rešitev zgodbe „Ljubezen gre skozi želedece“, „Žene in doma“. Naročnino za letos in prihodnje leto za 12 številki imam vse pogoje, ki so navedeni v razpisu v deveti številki „Žene in doma“, 10 prilog in 5 gospodinjskih knjig imam plačano, bom plačala do 5./I. 1934, bom plačala v petih obrokih do 5./I. 1934. Kar ne ustreza, črtajte.

Zato naj se, če je moja rešitev pravilna, ta prijavnica izroči krasnemu notarju v izrebanje.

Priimek: _____ Priznato ime: _____

Bivališče: _____ Zadnja pošta: _____

Da se bo mogla vsaka naročnica sama prepričati, ali je zgodbo in slike pravilno postavila, prinesemo takoj po žrebanju to zgodbo pravilno sestavljeno.

S tem se že naprej zavarujemo pred vsemi očitki, da je bila ta ali ona pri žrebanju pomotoma izpuščena.

Zato se odločitev in žrebanje ne bosta mogla izpodbijati.

Naročnica, ki se udeleži razpisa nagrad, prizna s tem, da se strinja z določenimi pogoji.

KAKO SE BODO IZZREBALE GLAVNE NAGRADE.

Vsaka naročnica brez izjeme, ki bo besedilo in slike pravilno postavila, dobi od nas lep knjižni dar. Več srečnih naročnic (lahko ste Vi med temi) pa dobi še posebno lepe nagrade, ki so zdolaj navedene. Te velike nagrade se bodo izžrebale. Katere naročnice dobe te velike nagrade, bo odločil žreb. Žrebanje se bo vršilo na ta način, da se bodo vse prijavnice naročnic, ki so pravilno rešile, dele v veliko vrečo, ki se bo poslala javnemu kraljevemu notarju. Ta bo pred določeno komisijo prijavnice dobro premešal. Tuj otrok, ki bo imel zavezane oči, bo potegnil toliko prijavnice, kolikor bo glavnih nagrad. Prva rešitev, ki jo otrok potegne, dobi kot glavno nagrado spodaj omenjeno jedilnico. Po istem vrstnem redu se bodo razdelile tudi ostale glavne nagrade.

Ponovno pa opozarjamo na to, da prejmejo vse tiste naročnice, ki ne dobe glavnih nagrad, lep knjižni dar.

GLAVNE NAGRADE SO TELE:

Darilo konzorcija «ŽENE IN DOMA». Jedilnica iz kavkaškega oreha (kredenca, miza in štirje stoli). Izdelek tvrdke Egidij in Karel Erjavec, Brod pri Tacnu pod Šmarno goro. Vrednost Din 6500—

Darilo naročnice gospe REZI MAGAJNOVE iz Štore. Tridnevna avtomobilska vožnja v spremstvu urednice v Benetke in nazaj ali v drug kraj iste razdalje. To darilo je prejela gospa Magajnova pri lanskoletnem razpisu in ga poklanja za letošnji razpis.

Darilo JADRANSKE PLOVITBE, d. d., Sušak. Prosta potna karta I. razreda za eno potovanje iz Sušaka do Kotora in nazaj.

Darilo najstarejšega in največjega parfumskega podjetja NOBILIOR, Zagreb, Jelačičev trg 15. 50 nakaznic za izdelke Nobilior v vrednosti po Din 50— za 50 naročnic. Vrednost Din 900—

Darilo tvornice gume in obutve BATA, Borovo-Vukovar. Tri nakaznice za tri naročnice, in sicer: za 1 par ženskih čevljev po izbi, za 1 par moških čevljev po izbi in za 1 par deških čevljev po izbi.

Darilo KNJIGOVESNICE JUGOSLOVANSKE TISKARNE, Ljubljana, Kopitarjeva ul. Dve dragoceni pisalni mapi, celo usnje, ročno pozlačeni, za dve naročnici à Din 390—. Vrednost Din 780—

Darilo tvrdke PAVEL MAGDIČ, Ljubljana, Aleksandrova cesta. Obleka. Vrednost Din 600—

Darilo tvrdke «ELEKTROINDUSTRIJA», d. d., Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 15. Tovarna svetlobnih teles itd. Modern lestenc s tremi svetilkami. Vrednost Din 410—

Darilo tvrdke «PROJA», d. z. o. z., Ljubljana, Aškerčeva ul. 3. Fine kavne mešanice lastnega izdelka. Vrednost Din 400—

Darilo tvrdke «PEKATETE», tovarne testenin, Vič-Glince. 20 kg »Jajnin« v cellophan-

skih vrečkah po ¼ kg za 10 naročnic. (Vsaka dobi 8 vrečic po ¼ kg, skupno torej 2 kg).

Vrednost Din 380—

Darilo tvrdke V. LESJAK, Ljubljana, Šelenburgova ul. 3. 6 parov najfinejših svilenih nogavic brez bleska, barve po lastni izbiri v trgovini. Vrednost Din 300—

Namizni prt, izdelan v fileju, delo DRŽAVNEGA OSREDNJEGA ZAVODA ZA ŽENSKI DOMAČI OBRT, Ljubljana, Turjaški trg 4/I. Vrednost Din 300—

Pet kaset «ELIDA» za pet naročnic.

Darilo tovarne pletenin DRAGOTIN HRIBAR, Ljubljana, Zaloška c. 14. 1 tucat svilenih damskih nogavic.

Tovarniška vrednost Din 275—

Darilo MESTNE PLINARNE v Ljubljani. Emajlirana kuhinjska posoda, odstoječa iz treh loncev in enega vrča.

Vrednost Din 270—

Darilo tvrdke A. & E. SKABERNE, Ljubljana, Mestni trg. Linolej.

Vrednost Din 250—

Darilo tvrdke L. MIKUŠ, tvornica dežnikov, solčnikov in vrtnih senčnikov, Ljubljana, Mestni trg 15. Fin damski modni dežnik.

Vrednost Din 200—

Darilo drogerije GREGORIČ, Ljubljana, Prešernova ul. 4. 4 boni po Din 50— za štiri naročnice. Vrednost Din 200—

Darilo tvrdke F. ZORN, d. z. o. z., Ljubljana VII, Lepodvorska 23. Damski kovčeg.

Vrednost Din 120—

Darilo tovarne pletenin DRAGOTIN HRIBAR, Ljubljana, Zaloška c. 14. 1 tucat moških obujk. Vrednost Din 95—

Darilo založbe «ŽENA IN DOM». 10.000 leposlovnih knjig. Tiste, ki ne dobe glavnih nagrad, prejmejo lepo povest.

O sodobni opreми.

Kakor vsaka druga stvar, je tudi oblika pohištva odvisna od časovnih razmer in potreb. Ne bom posegala nazaj v prejšnja stoletja, ne bom govorila o posameznih slogih, ampak bom pričela kar o sedanji opreми.

Poglejmo najprej, iz katerih vzrokov smo dobili te stvarne, preproste in široke oblike.

Živimo v času brezmejnega tehničnega razvoja in mrzličnega tempa. Čas je postal drag. Ljudje nervozni.

Živimo v času sporta, higijene, ki nam razkriva, kako si ohranimo zdravje.

Živimo v času stvarnosti, ki ne dopušča sentimentalne navlake.

Živimo v času izkoriščanja kartelov ljudskih mas, ki imajo vsak dan manjše dohodke.

Vse to in še druge okoliščine so vplivale na okus in na preproste oblike sodobnega pohištva.

Predvsem je pri sodobni opreми poudarjena praktična plat. To zanima posebno nas gospodinje. Vsak kos pohištva mora ustrezati svojemu določenemu namenu.

Pohištvo mora biti prilagodeno stanovanjskim prostorom, potrebam in razmeram stanovalca. Zato kaže vsaka oprema bolj ali manj individualni značaj. Seveda ima pri tem denar velik pomen. Pomanjkanje in obubožanje družin ne dopušča pri pohištvu nepotrebnega luksusa.

Kar je odveč, je moralo izginiti. Nepotrebnih in neokusnih okraskov ni več.

Ploskve so gladke in skladne. Nikjer se ne morejo nabirati prah in pajčevine. S tem je ustrezno gospodinji, ki ima manj dela, in higienskim predpisom. Edini luksusni okras sodobnega pohištva je les. Iz vzorcev furnirjev in politure se napravi čudovita slikovitost. Kjer naj zaradi pomanjkanja sredstev odpadeta furnir in politura kot okras, pa se napravijo v laku razne barvne kombinacije.

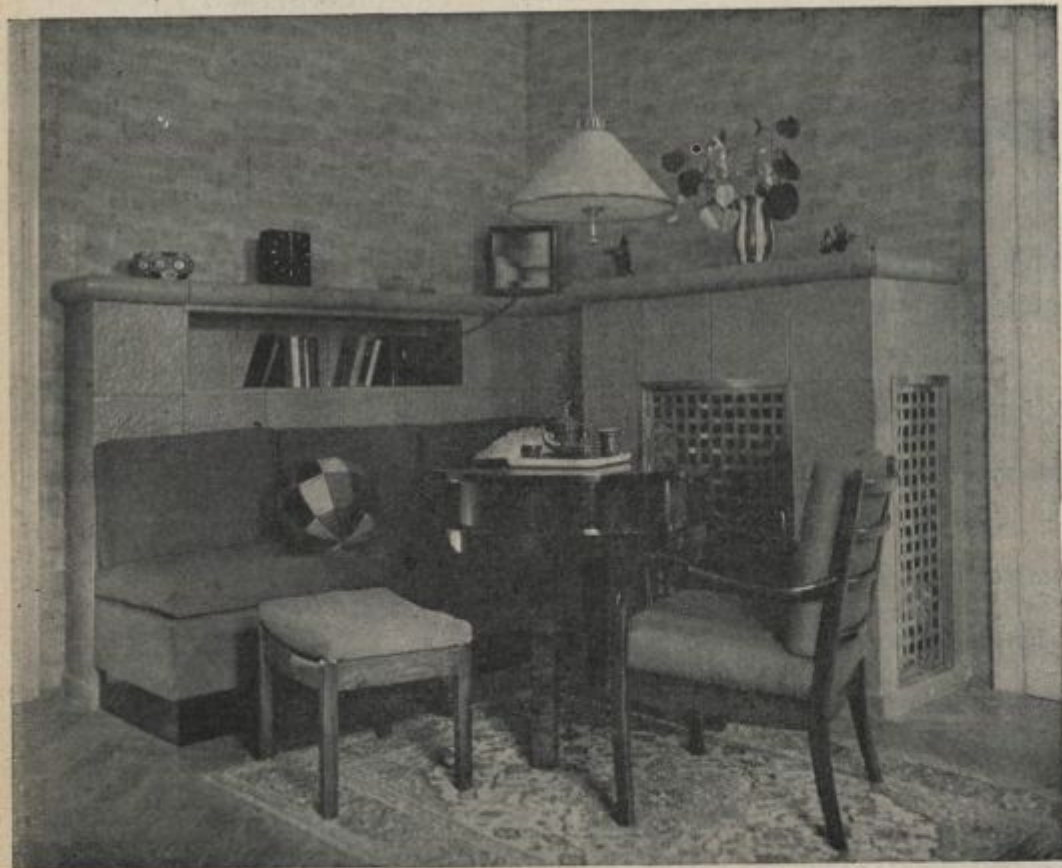
Gospodinje seveda najbolj zanima notranja razdelitev posameznih delov. In prav tu je praktična izumljivost dosegla višek popolnosti.

Vsak predal in vsaka polica služi svojemu namenu. Koliko dela, iskanja in brskanja je prihranjeno gospodinji, ki lahko najde svoje stvari z zavezanimi očmi.

Zato je vsaka praktična žena vesela novih oblik. Saj spada oprema stanovanja v žensko področje. Prav me smo poklicane, da s svojim razvitim estetskim čutom damo domu vabljivo in prisrčno domačnost. Stanovanje, ki ga opreми ženska, ima gotovo prikupno in osebno noto.

Sodobna stanovanjska kultura se je pri nas v kratkem času ugodno razvila. Mirno lahko rečem, da stoji slovenska mizararska umetnost na visoki stopnji. Slovenski mizarji lahko s ponosom pokažejo svoje izdelke vsemu svetu. Isto lahko trdim tudi o solidnosti dela.

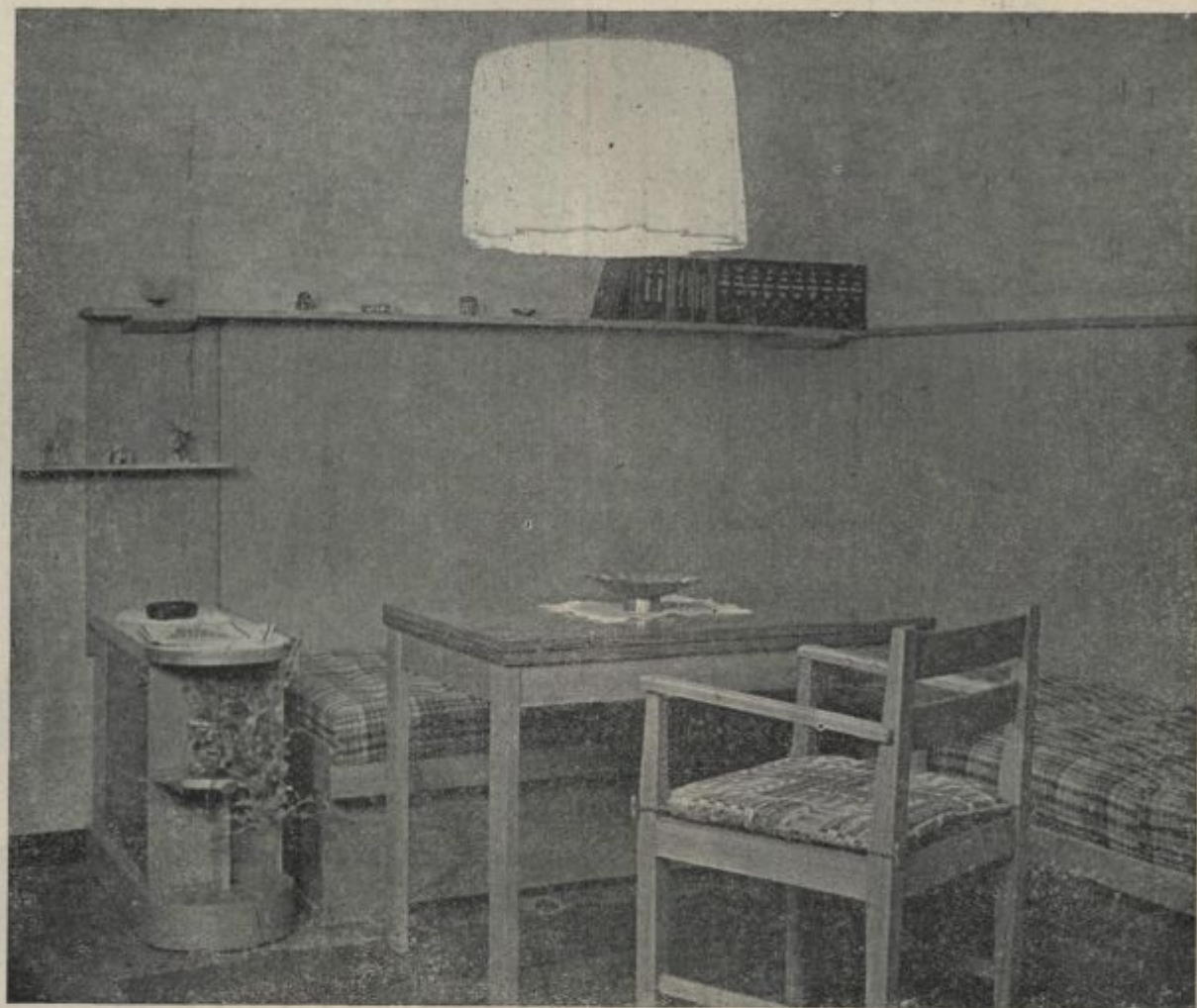
Na naslednjih straneh prinašamo nekaj slik sodobnega pohištva.

Prijazen kot ob kaminu. *

* Jedilnica.
 * Sredi sobe stoji vitrina,
 * ki loči sobo v dva dela.

Dva prijazna in udobna kotička. *

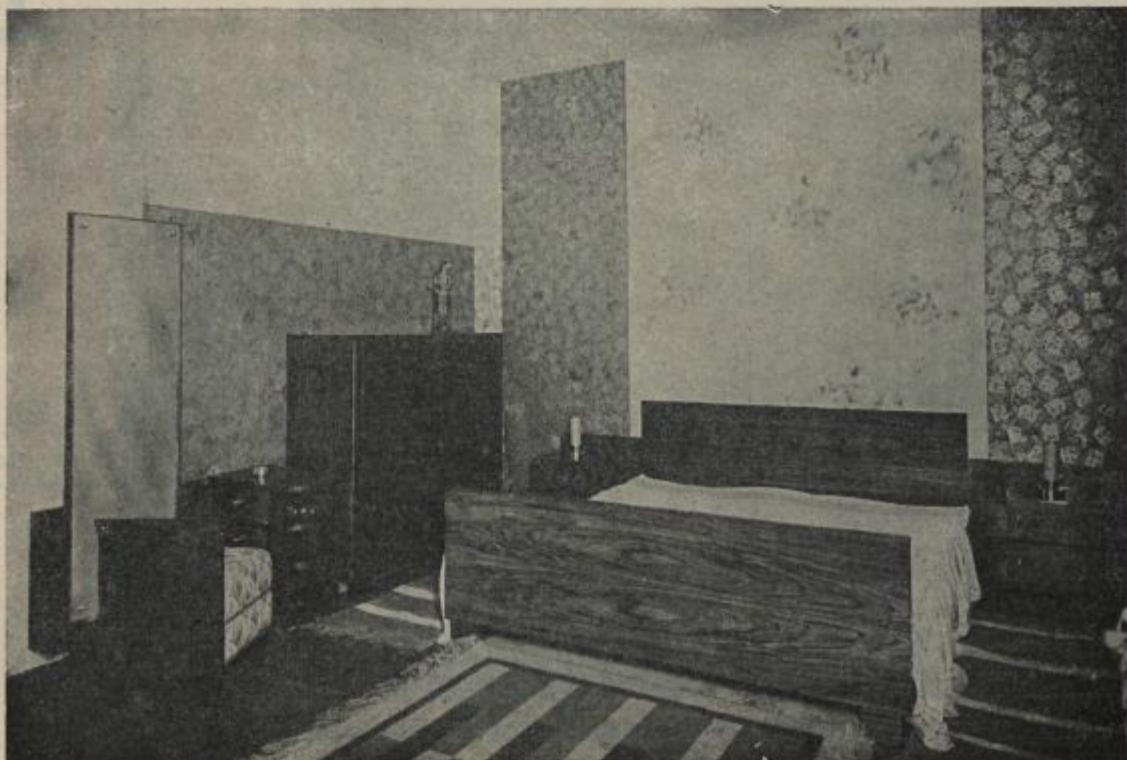

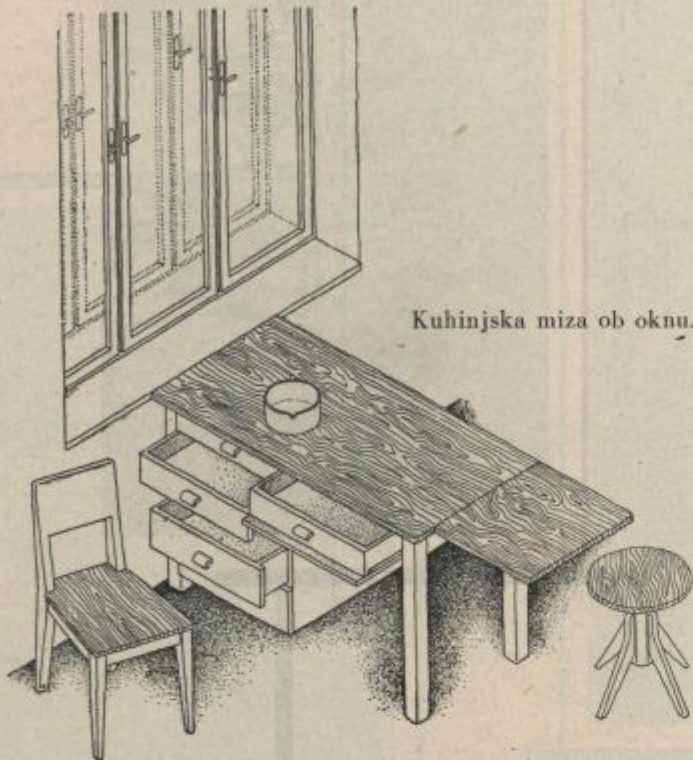
- * Niša s knjižno omaro in kombinirano pisalno mizo.

Zidan kamin s kredenco. *

- * Moderna spalnica iz mehkega lesa, okusno izdelana.
- * Tudi poceni oprava je lahko okusna in smotrna, če ima mizar zadosti okusa in znanja

Kuhinjska miza ob oknu.

Arhitekt M.:

Kuhinjska miza

V kuhinji prebije vsaka žena večino dneva in v njej opravlja največ svojega važnega dela. Zato se mora vsaka, zlasti pa moderna gospodinja, ki se neče in dostikrat niti ne more od zore do mraka muditi samo v kuhinji, potruditi, da si uredi kuhinjo kar najbolj praktično in smotrno, zakaj v dobro urejeni kuhinji ji bo šlo delo veliko lažje in hitreje od rok.

Kuhinja ni in ne sme biti nič drugega kakor vzorna delavnica za pripravljanje jedil.

Dobro urejena kuhinja mora biti zlasti svetla, zračna, čista in pripravna za delo.

Eden najvažnejših kosov kuhinjske oprave je kuhinjska miza. Vsaka miza, na kateri se dela, posebno pa kuhinjska, mora biti neposredno osvetljena; zato mora biti postavljena tako, da jo podnevi razsvetljuje dnevna svetloba, ponoči pa luč. Dobra luč je pogoj za čisto, natančno in prijetno delo.

V kuhinjski mizi ali blizu nje mora biti vse, kar potrebuje gospodinja, kadar dela pri mizi, da ji ni treba po nepotrebnem vstajati ali hoditi proč od nje. Zato mora biti najpotrebnejše kuhinjsko orodje in posodje smotrno nameščeno v mizi sami ali pa tako, da ga lahko dosežemo z roko. Tako si prihrani gospodinja marsikateri nepotrební gib in korak ter si delo v kuhinji olajša in pospeši.

V kuhinjsko mizo oziroma nanjo spadajo v glavnem kuhinjski noži, vilice, sekalce, solnica in posodice z začimbami, valjar, strgalnik, kuhalnice, žvrkljalce, odčepnik, obodci za piškote itd.

Ploča mize je najpripravnejša, če je iz trdega naravnega lesa, iz javora ali iz bukovega lesa, nepleskana, da lahko kar na mizi valjamo, režemo, delamo in da pločo lahko umivamo z vodo, krtačo in milom.

Miza mora imeti več predalov, ki so različno globoki, da vanje lahko spravljamo razno kuhinjsko

orodje in posodje. Veliki predali niso praktični, rajši več manjših in plitkejših. Ti so lažji, se dajo lažje in hitreje odpirati, reči v njih so bolj v redu in jih zato hitreje najdemo, ker ne leže druga na drugi.

Pod pločo naj bi bil bolj globok pločevinast predal za olupke, odrezke itd., ki se rad odpira in se vanj odpadki kar pograbiijo ali pa stresejo.

Če je dovolj prostora, je zelo praktično, če ima miza na eni strani pritrjeno desko, ki jo lahko spustimo ali dvignemo in tako mizo podaljšamo in povečamo. Ta deska naj bo iz istega lesa kakor ploča mize.

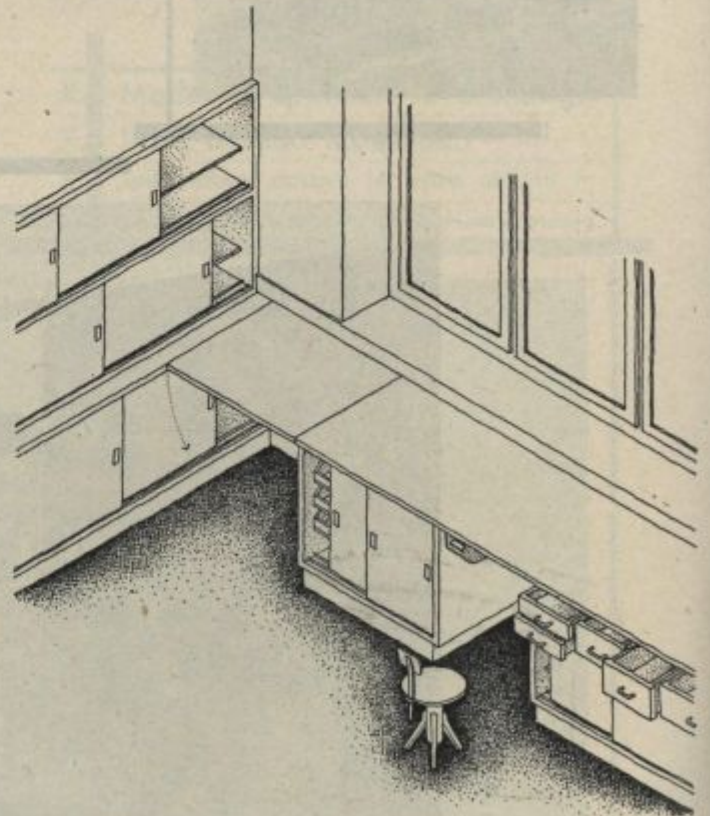
Prav tako praktična je tudi deska, ki je nameščena med predali in ki jo lahko potegnemo iz mize.

Če hočemo, da bo kuhinjska miza vedno čista, mora biti narejena tako, da jo lahko dobro snažimo in da se ne more nikjer nabirati prah ali kakršnakoli ne-snaga.

Važno je tudi, da pri delu za mizo udobno sedimo. Zato mora biti pod mizo tudi prostor za noge. H kuhinjski mizi spada nujno tudi okrogel stol, ki se da vrteti in ki ga lahko zvišamo ali znižamo. Tudi stol naj bo iz javorovega ali bukovega lesa in nepleskan, da ga lahko čistimo s krtačo. Še bolj pripraven je tak stol, če ima majhno naslanjalo, ki ga lahko vzamemo proč. Zelo važno je, da je višina kuhinjske mize v pravilnem razmerju z višino stola.

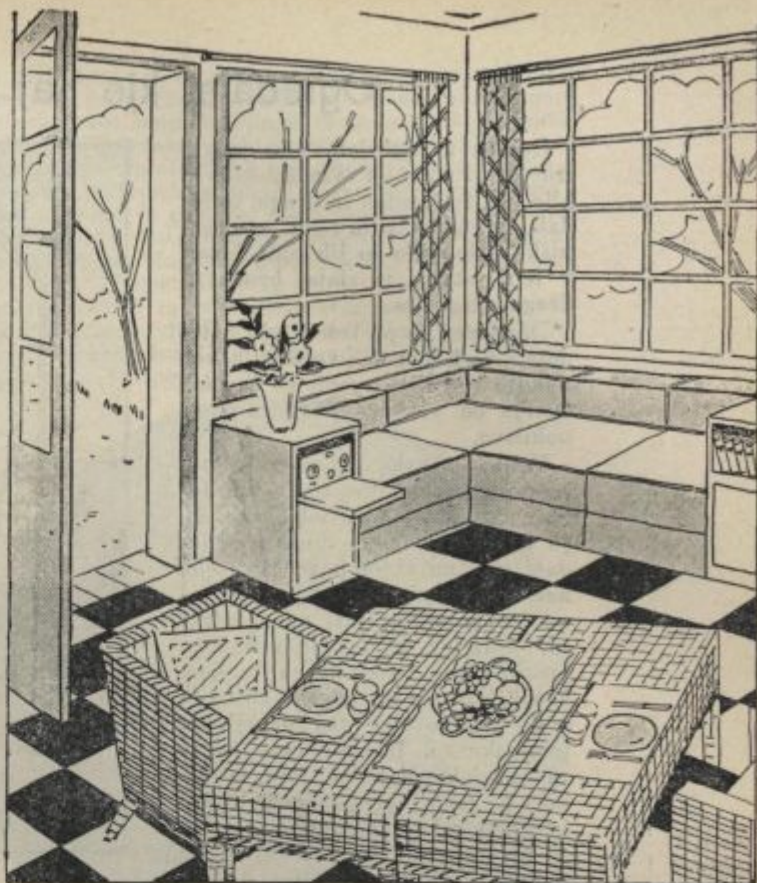
Če stoji kuhinjska miza pri zidu, se stena prav gotovo oškropi in zamaže. Biti mora torej takšna, da jo lahko umivamo. Zato je najboljša stena iz šamotne opeke ali pa pleskana z oljnato barvo.

Kuhinjska miza, ki je smotrno urejena in postavljena na pravo mesto, olajša gospodinji delo v kuhinji in napravi, da rajši kuha.

Praktično urejena kuhinjska miza, ki se lepo poda k ostali idealni kuhinjski opravi.

Solnčne verande

Sodobni arhitekti delajo skoro v vseh novih vilah in stanovanjskih hišah verande. Težko pogrešamo verando, ko je pa v njej toliko svetlobe, solnca in rož, da je veselo vse, kar je v njej. Zaprte verande so opremljene s pohištvom iz trdega ali mehkega lesa, ki je lahko tudi tapecirano. Prav lepo pohištvo za verando je pohištvo iz mehkega lesa, prevlečeno z lakom. Najbolj primerno, zlasti za odprte verande, je pleteno pohištvo. Pohištvu primerna mora biti tudi druga oprema, kakor zavese, blazine, prti itd.; navadna odprta veranda s pletenim pohištvom se lahko okraši s pisanim kretenom.

UDOBNEN KOTIČEK

šenem z raznimi nastavki in rožami, in so jim prav tako še vedno všeč udobne otomane, polne lepih blazin. Naša slika prikazuje tako udobno urejeno sobo, v kateri se res prijetno počiva, poslušajo radio in včasih tudi kramlja s prijateljico.

Oprema stanovanja je zrcalo njegovega gospodarja. Kakor se pozna po obleki značaj dotičnega, ki jo nosi, tako se to pozna tudi po stanovanju, pa naj bo že opremljeno preprosto ali razkošno. Med preprostimi pohištvom najdemo večkrat veselo pomladansko sliko ali šopek rož in dostikrat tudi prav udoben kotiček, kakršnega navadno ni med resnim modernim pohištvom. Ni še doglo, ko bi bili zastoj iskali v trgovinah dragih preprog brez vzorca, zavese, ki ne bi bile okrašene z resami ali čipkami, umetniških slik v gladkih okvirih, lestencev, da bi ne bili bogato okrašeni itd.

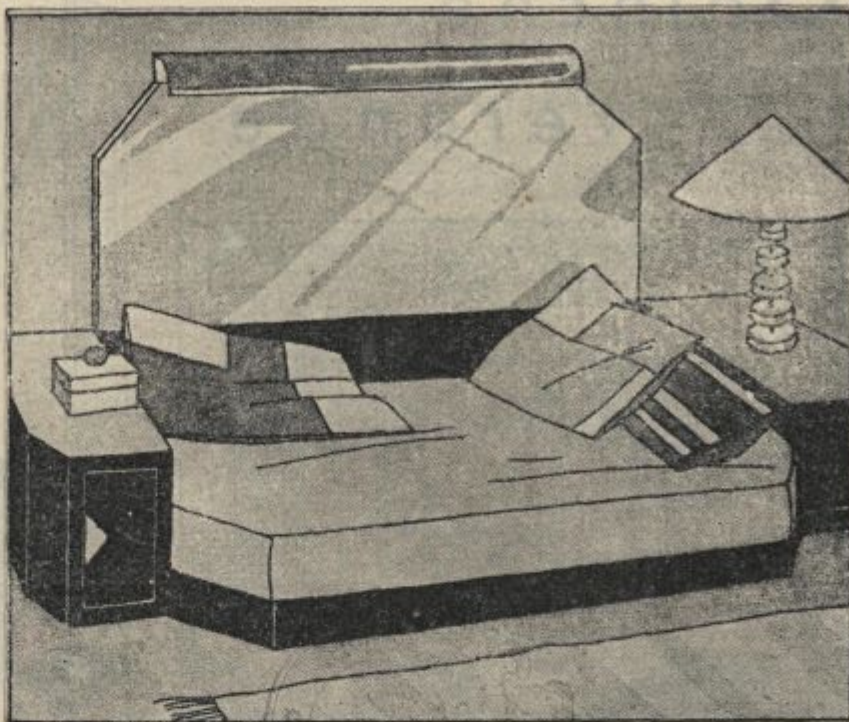
Kako sme in kako ne sme biti opremljeno moderno stanovanje, o tem se veliko govori in piše. Pa vendar, čeprav se propagira gladko pohištvo, se nekateri še vedno najbolj počutijo v stanovanju, okra-

Ogledala, kje naj bodo in čemu jih imamo

Dokler se ogledala niso mogla izdelovati v večjih razsežnostih, so bila ona zelo redka in draga. Ogledala so imeli v tistih časih za umetniško delo, zato so jih tudi devali v lepe okvire iz zlata, bronu in dragocenega lesa.

Dandanes se pa izdelujejo ogledala v vseh mogočih velikostih, ker nimajo več tiste vrednosti in niso dražja od vsakega drugega kosa pohištva.

Velika stenska ogledala so posebno praktična, ker se z njimi lahko razsvetli vsaka soba, tudi če je kaj bolj temna. Stenska ogledala tudi na videz povečajo sobo, ker se z njimi ustvarjajo oddaljene perspektive. Dasi so ogledala zelo koristna, vendar jih ne smemo postavljati povsod in na vsakem kraju, ker se utegne zgoditi, da bodo učinkovala prav neprijetno in neokusno. Izbrati pravo mesto za ogledalo, ni lahka reč. Veliko bolj se poda ogledalo v jedilnico in salon kakor pa v delovno sobo. V prostore, ki so namenjeni za delo, počitek in razmišljanje, ne kaže postavljati preveč ogledal.

ogledala. Za pomerjanje klobuka ali obleke je ta vrsta ogledal nujno potrebna, ker za žensko ni dovolj, da se ogleda samo z ene strani, ampak z vseh.

Prav tako se dobro podajo ogledala med dve okni in visoka ogledala v prednji sobi.

Če ste tako srečni, da imate na nasprotni strani svoje prednje sobe lep razgled, zlasti na gozd ali park, potem obesite ondi velika ogledala, v katerih se bo zrcalila vsa lepota panorame.

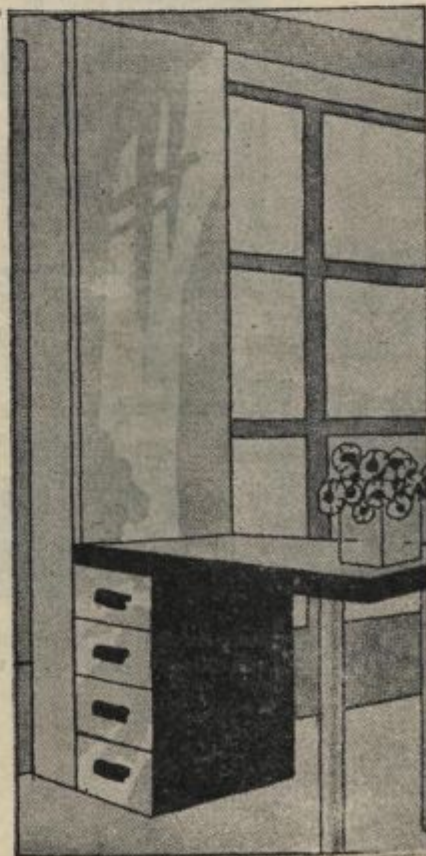
Na naši prvi sliki vidite šesterokotno ogledalo, ki visi nad divanom.

Na drugi sliki je dvokrilno ogledalo za spalnico ali buduar, na tretji pa ozko ogledalo med dvema oknom.

ker ogledala odvrtačajo pozornost in misli in samo brez potrebe mudijo oko. Za te prostore so veliko bolj pripravne police in omare s knjigami in slike. V delovni sobi je popolnoma zadosti samo eno majhno ogledalce nad pisalno mizo.

Za nas ženske, ki si rade ogledujemo obleko in lase, je seveda ogledalo neogibno potrebno. Zato tudi pravijo, da je stanovanje brez ogledala stanovanje brez ženske. Z ogledali potemtakem ni treba varčevati v ženskih sobah, t. j. v spalnici, toaletni sobi, kopalnici itd. V te prostore se lahko postavljajo velika trikrilna

STEKLENINE NAŠEGA DOMA

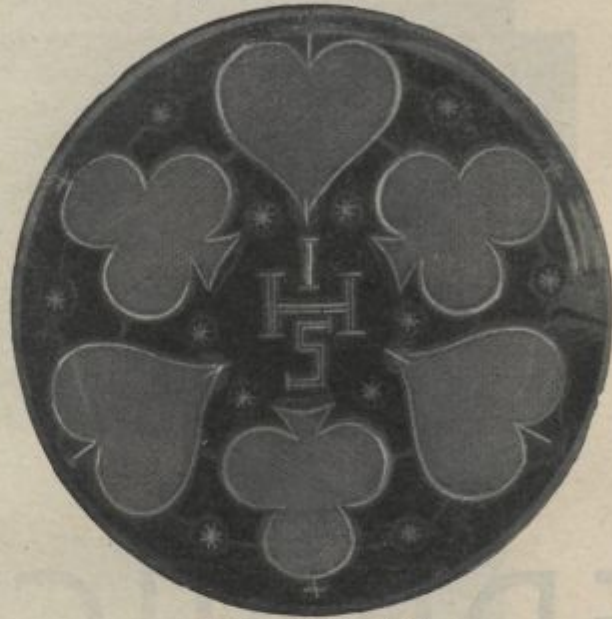
Ni vedno razkošnost, če se obdamo z lepimi stvarmi. Plemenitost materiala nam vzbuja plemenitost duše, zato cenimo lepe steklenine kot najplemenitejši okras naše s smiselno opremo blagodejno izoblikovane prostornosti.

Saj uživamo v odsevu prelivajočih se svetlob — nevidno ujetih v zarezah ali penasto tenkih kroglinah — vso čarodejnost materiala, polno nežnosti in ponosa, vso skrivnost ročnega dela od skrajne potrpežljivosti do nenavadnega stopnjevanja čuta. Razodene se nam vsa blagodejna pestrost barv v neprestano svetlikajočem se ognju.

Iz stremljenja, probuditi in ustvarjati umetnost na steklu, izvirajo že marsikatera domača dela. Da se ta odlikujejo po osnutkih, ukoreninjenih v našem kmečkem slogu, se na steklu posebno uspešno uveljavlja.

«Godec», orig. delo

«Velikonočni krožnik»

STEKLOUMETNOSTNI ATELJE
ZA ARHITEKTURO IN OPREMO
JULIJ KLEIN - LJUBLJANA

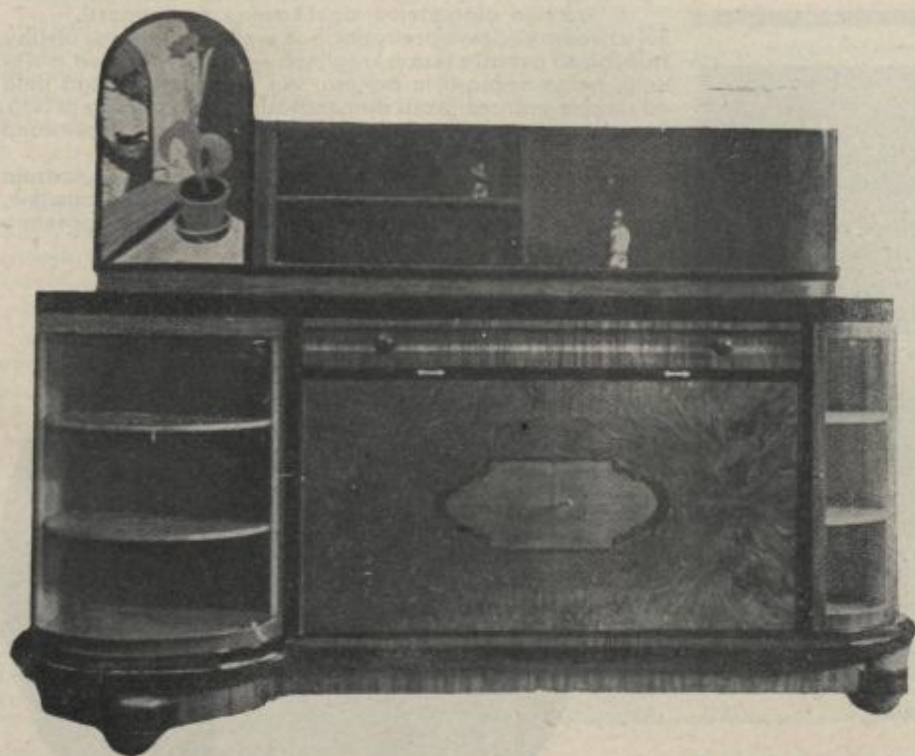
Vse življenje boste zadovoljni s pohištvom, ki ga naročite

PRI TVRDKI **FRANC KREGAR**, VIŽMARJE ŠT. 87
POŠTA ŠT. VID NAD LJUBLJANO / NAČRTE IZVRŠILA INŽ. OMAHEN IN INŽ. SERAJNIK

NAŠ NAJNOVEJŠI MODEL

KREDENCA

Stalna
razstava

JEDILNICA «ROŽA»

Ogled
tudi ob
nedeljah

KANADIR — VETRINA — SVETILKA

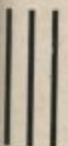
ERMAN & ARHAR

ŠT. VID NAD LJUBLJANO / Poleg zadnje tramvajske postaje

Kadar kupujete opremo, pazite

na kvaliteto izdelka.

Use za stanovanje – pisarne
cerkve – kavarne i. dr.

DOGAN IVAN, LJUBLJANA

STROJNO MIZARSTVO IN ZALOGA POHIŠTVA, TYRŠEVA C. 17. TEL. 32-61

Najfinejše opreme za stanovanja
so najcenejše in najtrpežnejše,
če so kombinirane z upognjenim
pohištvom trrdke

REMEC-Co.

Ponudbe in načrti brez-
plačno, če se naroče
v centrali

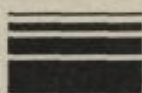
LJUBLJANA

Kersnikova ulica šte. 7

ali pri

OPREMI

nebotičnik, Gajeva ul. 1

ANDREJ KREGAR IN SINOVA

Telefon št. 12

tovarna pohištva

Telefon št. 12

ŠT. VID, VIŽMARJE NAD LJUBLJANO

Pohištvo se izdeluje po lastnih in arhitektskih načrtih! — Kvalitetna izvršitev
vseh mizarških del. — Stalna zaloga navadnega in umetniškega pohištva.

TELEFON 28-10

Slike, ki jih podajamo tukaj, predstavljajo sobo za gospo, delno, in sobo za gospoda. Izdelane so v najmodernejšem slogu pri naši renomirani mizarski tvrdki

D. LANCOŠ

WOLFOVA ULICA 12

ter se nahajajo v vili
„DURMITOR“
v posesti gospoda dr. Kušaja v Ljubljani

Načrte sta izdelala ing. arch. Omahen in Serajnik

SALONSKA GARNITURA iz vile
gospo Kati Rupnikove v Ljubljani,

ki jo je izvršila domača tapetniška tvrdka

KAROL SITAR

Wolfova ulica št. 12, telefon št. 28-10, po lastni kombinaciji

Enkrat v življenju kupujete opremo.

Prav zato je potrebno, da skrbno preudarite, kako si boste opremili svoj dom.

*

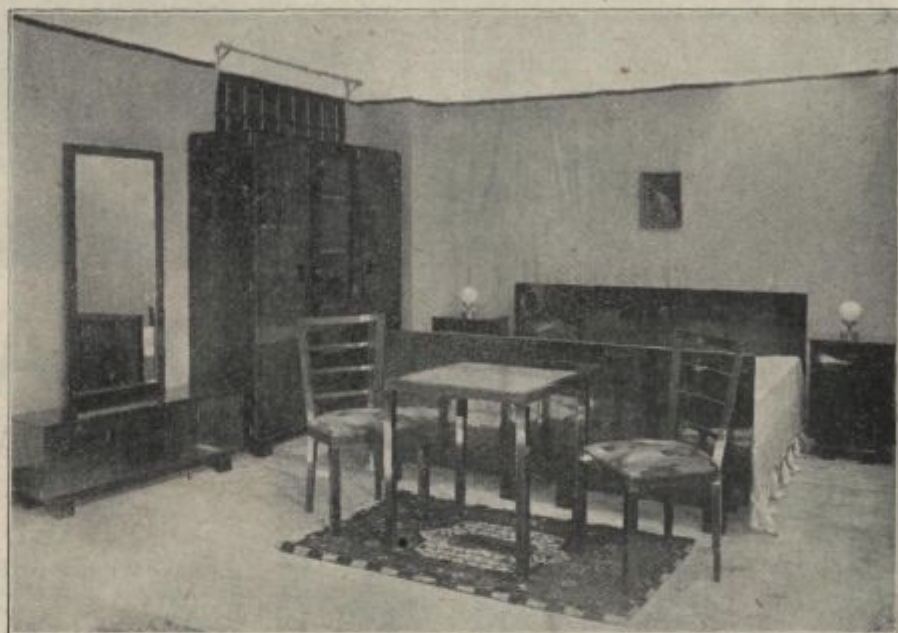
Nudimo Vam naše nasvete, naše načrte, moči in delavce.

*

Z opremo, ki jo boste naročili pri nas, boste vse življenje zadovoljni.

*

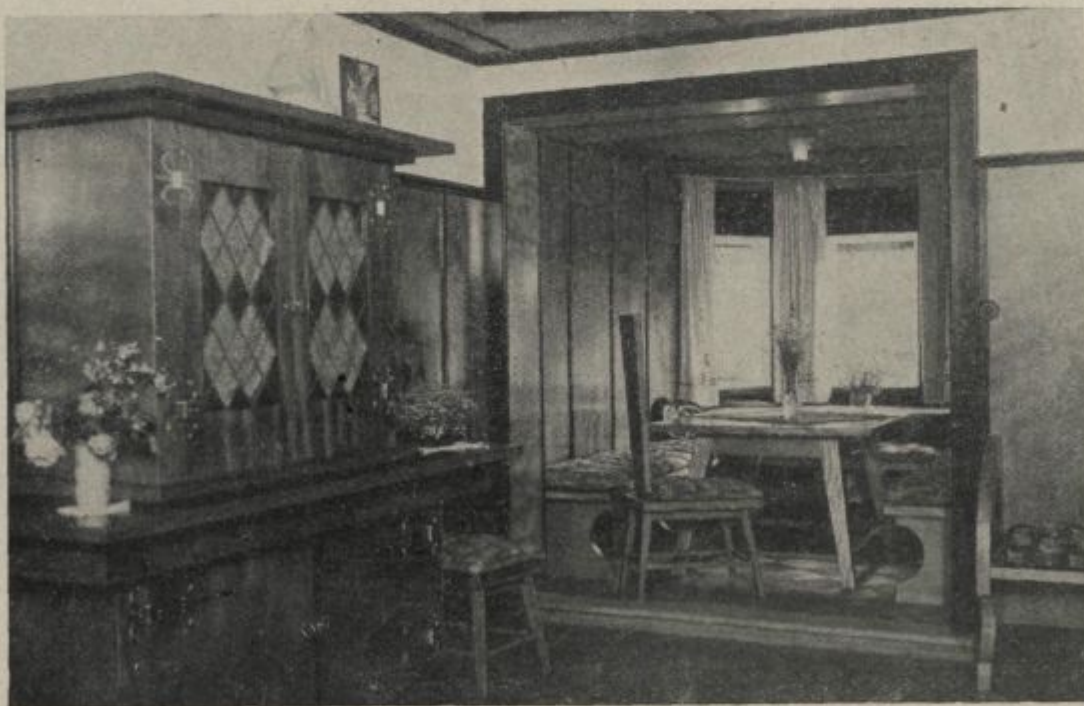
Oglejte si zalogo pri tvrdki

„JAVOR“, Ljubljana, Masarykova cesta št. 12, nasproti glav. kolodvora.

Tovarna je v Logatcu.

Tovarna je v Logatcu.

Lep
dom
je Vaše
veselje.

Po lastnih in
umetniških
načrtih
Vam
napravimo
opremo, ki
bo delala
čast
Vašemu
domu.

Oglejte si
zalogo pri
tvrdki

EGIDIJ in KAREL ERJAVEC

tik ob mostu pri Tacnu pod Šmarno goro. Najin naslov je
BROD PRI TACNU, POŠTA ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Najlepši
okras vsa-
ke sobe so
originalne
slike
naših
umet-
nikov,
ki Vam jih
lepo okvir-
jene v ve-
liki izbiri

in po nizkih cenah nudi dobro znana tvrdka

A. KOS, LJUBLJANA
MESTNI TRG 25 (NASPROTI MAGISTRATA)

*
S T A L N A
U M E T N I Š K A
R A Z S T A V A

NOVI POKLICI

(Nadaljevanje.)

Zadnjič ste čitali o soodnosu med značajem in poklicem. Morda ste v teh mesecih res kaj podrobneje študirali svojo hčerko. Le z delom pridno naprej.

Mnogo poklicev za žene in dekleta že poznamo. Ne smemo pa pozabiti, da imamo stalne inčasne poklice. Naš spol je v svojem poklicu navadno vedno lečasno. Zakaj razen trgovke, državne ali pragmatične uradnice in obrtnice ga ni poklica, ki bi nudil ženski dosmrtno preskrbo. Pa še med temi poklici so domala vsi tvegani.

Če ima Vaša hčerka zadostno inteligenčno podlago, se bo skozi življenje prebila z vsakim poklicem. V naših ozkih razmerah je z ženskimi poklici nerodno. Če dekletu ni študirano, je lahko delavka, pomožna obrtniška moč, gospodinjska pomočnica ali pa natakara. Danes govore o hiperprodukciji na vseh koncih in krajih. Zato je še najbolj varno samostojno obrtniško delo, ki razen od fiksusa ni odvisno od nobenih delodajalcev. Jasno je, da zahteva tak poklic tudi nekaj trgovskega duha. In čeprav Vam vsaka obrtnica poreče, da si nikoli več ne izbere takega poklica, ste lahko prepričani, da Vam bo to povedal tudi vsak bančni ravnatelj, vsaka filmska igralka, celo Rockefeller in Ford.

V velemestu je zaradi ženskih poklicev nekoliko laže. Prvič je tam manj predsodkov, drugič pa je ondi nakopičenih tudi mnogo potreb, čeprav jih sloni morda polovica samo na domišljiji.

Navajam nekaj novih poklicev, ki so se drugod obnesli za mlada dekleta.

1. Fotografka si zagotovi kljub velikanskemu številu fotoamaterjev lahko lepo eksistenco. Prav zato mora biti fototehnično dobro podkovan in je koristno, da zna poleg materinščine še kakšen drug jezik. To je potrebno zaradi tuje strokovne literature. Kot fotografka ima dekletu z dobrim okusom in ustrezajočim umetniškim čutom čisto lepe izgled na uspeh. Prav posebno še, če se specializira. Povsod še primanjkuje strokovnjakov, ki bi znali neoporečno slikati notranjosti stavb, pohištvo, modno blago, vezene, industrijske naprave, otroške portrete itd. Vse to obširno polje še čaka delavcev in delavk, zlasti v modi, pohištvu, vezeninah, otroški fotografiji in gospodinjstvu. Dobre posnetke iz vsakdanjega uličnega življenja (zlasti tudi sportne) pa plačujejo bolj ali manj ugodno tudi časniki. Za fotografijo zadostuje ljudskošolska izobrazba, ustrezajoče število let učne in pomožniške dobe, pa se vsakdo lahko osamosvoji z lastnim ateljejem. (Dalje prihodnjič.)

Ni radovedna.

— Kaj, že zopet nova obleka? Kaj pa misliš, odkod naj jemljem denar za vse to?

— Ah, dragi možiček, saj veš, da nisem radovedna.

Otroci.

— Prihajam po svojo punčko, ki jo je bila prinesla mama popraviti...

— Že prav, dragica, ampak katera pa je tvoja? Toliko se jih zdravi pri meni.

— Moja punčka ni bolna... samo ene noge nima... ime ji je pa Lea.

LJUBLJANA V JESENI

V mogočnem ritmu se bo zopet zganila Ljubljana. Po vročih poletnih dneh bo zaplalo v nji nenadoma potencirano življenje velikega mesta. Tradicionalni jesenski velesej bo razgibal ulice in podal mestu praznično obeležje. Prišle bodo desetstisočglave množice iz vseh krajev države, da si ogledajo našo kulturno in gospodarsko revijo «Ljubljana v jeseni» od 2. do 11. septembra 1935.

Naše čitateljice posebno opozarjamo na veliko gospodinjsko razstavo «Red in snaga k zdravju pomaga», ki se bo vršila v okviru tega velesejma. To bo tretja gospodinjska razstava na Ljubljanskem velesejmu in bo v dopolnilo prejšnjih dveh obravnavala snaženje, pranje, likanje, krpanje in pospravljanje v domači hiši ter vsa ostala za dom koristna dela. Lep, snažen, prijeten in okusen dom, pa naj je še tako skromen in ubožen, to je hotenje vsake dobre gospodinje. Zato pridite in si vse to oglejte. Čim boljše gospodinje bomo imeli, tem bolj gospodarsko trden in neodvisen bo naš narod, saj žena-gospodinja tri ogle hiše podpira.

Poleg tega bo letošnja «Ljubljana v jeseni» obsegala v glavnem še sledeče:

Veterinarska razstava.

Razstava «Slovenska cerkev».

Umetniška razstava «Madone slovenskih likovnih umetnikov».

Misijsko etnološka razstava.

Kmetijska razstava (mlekarnstvo in sirarstvo; čebelarstvo in med; zelenjadarstvo; vino in vinski sejem).

Razstava dalij.

Razstava govedu jugomontafonske pasme od 2. do 5. septembra.

Razstava koz in ovac od 5. do 11. septembra.

Razstava pohišstva.

Krojaška razstava.

Razstava narodnih vezenin Timoškega okrožja.

Razstava ostale industrije in obrti s posebnim oziranjem na jesensko in zimsko sezono.

Vinski in jestvinski oddelek z zabaviščem (variete pod milim nebom, dancing, autodrom, tobogan, vrtljaki in najrazličnejše nove zabavne atrakcije).

Legitimacije za obisk velesejma in polovično železniško vožnjo imajo na razpolago tujsko-prometne ustanove, vsi večji denarni zavodi, župni in občinski uradi ter podružnice Kmetijske družbe. Kjer jih ni, naj se naroče naravnost od urada velesejma v Ljubljani. Pri nakupu se plača za legitimacijo Din 5.—, ostanek Din 27.— pa pri blagajni ob vhodu na sejmišče.

Lanskoletno «Ljubljano v jeseni» je obiskalo nad 100.000 oseb. Naj Vas letos ne manjka med njimi!

PRIDNA ROKA

(Nadaljevanje.)

TIHO VEZE

Razna tkiva

Preden nadaljujemo z razlago posameznih nadaljnjih vbodov, bo dobro, če spoznate tudi ustroj raznih tkiv. Marsikatera stvar Vam bo s tem pri vezenju laže razumljiva.

Tkivo je plosko telo, ki je sestavljeno (stkano, spleteno) iz posameznih predenih niti ali kakršnih koli drugih vlaken. Tkivo lahko režemo na poljubne kose in ga sešijemo, ne da bi se niti razklenile in bi telo razpadlo. Blago nastane, če tkemo pokončne niti s poprečnimi, razen pletenih tkiv in klobučine, ki nastanejo samo iz ene lege niti.

Če pri tkanju s poprečno nitjo preskakujemo samo po eno enako debelo navpično nit, dobimo platno tkivo. Raždalja med posameznimi vlakni mora biti manjša od njih debeline. Platna imamo kaj različna. Od debeline niti je odvisna kakovost blaga. Platno iz prav drobnih in enakomernih niti imenujemo tudi batist. Na enak način kakor platno tkemo tudi bombažna in svilena tkiva, kakor taffet, sirovo svilo itd.

Različne štramine delamo tudi na statvah za platno, vendar uporabljamo za to že dobro sukane in enakomerno debele niti. Od platna se razlikuje to tkivo v tem, da so niti med seboj odmaknjene za dve in tudi več lastnih debelin. Na ta način izdelujejo «kongres», deljeni štramin itd.

Tračno tkivo (pramensko) je narejeno kakor platno. Pokončne in poprečne niti so pa v tem primeru trakci, ki so sestavljeni iz več vzporedno tekočih niti (Panama).

Če pri tkanju preskakujemo s poprečno nitjo po dve in več pokončnih niti, dobimo gobelinsko tkivo, ki ga imenujemo tudi rebrasto tkivo ali piké. Diago-

nalno tkivo nastane tako, da po več navpičnih niti preskakujemo in v naslednjih vrstah poprečnih niti to preskakovanje enakomerno stopnjičasto nadaljujemo. Na podoben način se izdeluje tudi damast. Pri tem se preskakujejo pokončne niti v določenem vzorcu. Tudi razni atlasi so tako izdelani. Čim gostejši so, tem lepše lahko vezete na njih. Površina atlasa je lepa, če se lepo sveti. Zato pa ni trpežna. Svetlost površine dosežejo tako, da preskakujejo s poprečno mnogo pokončnih niti. Niti torej niso dobro pretkane, zato tkivo ni močno.

Sukno je izdelano kakor platno, toda iz volnene preje. Sirovo sukno potem mongajo in likajo, da dobi svetlo površino. Petljasto tkivo (frotir) izdelujejo čisto na posebnih strojih in iz posebnih niti. Če potem nastale petlje porežejo, dobe žamet, ki je nižji, ali pliš, ki je višji. Jako nizek in stisnjen žamet imenujemo tudi zrcalni žamet.

Potem poznamo še razne mrežice (sita, tenčice, etamine), ki so stkane iz vzporednih (nedeljivih) poprečnih in deljivih pokončnih niti. Cepljive poprečne niti se nad vsako pokončno nitjo in pod njo prekrizajo in tako vpletejo v tkivo.

Čisto na svojstven način pa izdelujejo «til». Pri tem tkanju ne teko kakor pri platnu pokončne niti pravokotno s poprečnimi. Tukaj imamo dve poprečni niti, ki prepletata pokončne v poševnih smereh. Prva z leve navzdol proti desni, druga pa z desne navzdol proti levi. Na ta način dobimo v tilu tiste značilne šesterokotne luknjice, ki tako spominjajo na satje.

Zadnja vrsta blaga, ki ga uporabljamo pri vezenju, je usnje. Dobimo ga lahko v vseh oblikah in barvah. Rabimo ga zlasti za aplikacije (narodni motivi).

Vsa tkiva izdelujejo iz predenih ali sukanih vlaken. Ta so lahko rastlinskega (lan, juta, konoplja, bombaž) ali pa živalskega izvora (volna, svila itd.). V razne svrhe jemljejo včasih pri tkanju pokončne niti iz enega, poprečne pa iz drugega materiala. Tako imamo napol svile, sukna itd. Prihodnjič pa še o raznih koncih.

(Dalje prihodnjič.)

Poročile so se naročnice: gospodična Mimi Urbančičeva z gospodom Tonijem Lanajnetom iz St. Petra, gospodična Milka Tomazilnova z gospodom Milanom P. Jovanovičem iz Ljubljane, gospodična Jožica Kovšca z gospodom Ivanom Oražtom iz Mengša, gospodična Malči Kočevarjeva z gospodom Mijom Odakom iz Srem. Kamenice, gospodična Fani Matjaševa z gospodom Mariom Čermeljem iz Zaloga, gospodična Genovefa Grudnova z gospodom Alojzjem Podlipcem iz Srem. Kamenice. Iskreno čestitamo!

Ona tam bi se tudi rada tako smejala, pa jo je sram ...

Da bi si bila vendar še o pravem času obvarovala zobe pred nevarnim zobnim kamnom! On je nevaren celo najbolj zdravim zobem – tudi Vašim – včasih je pa lahko tudi vzrok, da jih izgubite. Če si samo „čistite zobe“ s tem ali onim sredstvom, ni še dovolj: uporabljajte Sargov Kalodont!

Pri nas vsebuje samo Sargov Kalodont sulforicinov oleat po Dru. Bräunlichu, ki tako uspešno deluje proti zobnemu kamnu. On odpravi polagoma zobni kamen in ne pusti, da bi se napravil drug. Veselje nad čistimi, zdravimi zobmi si ohranite, ako uporabljate za čiščenje

Pravilna zobna nega je tale:
po 2x na leto k zobnemu zdravniku
na pregled,
po 2x na dan Sargov Kalodont

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

Pri teti Marici in njenih putkah

(Iz razgovorov s staro strokovnjakinjo v kurjereji.)

(Nadaljevanje.)

«Sedaj ste mi našli toliko vrst kokoši. Kako pa jih lahko spoznam? Kako mi posamezne vrste koristijo?»

«Saj sem vedela», je vzdihnila dobra in potrpežljiva teta. «Saj sem vedela, da tvoja radovednost nima meja. Tak poslušaj!»

Barneveldke so kokoši, ki imajo precej azijske krvi, čeprav izvirajo s Holandskega. Na peščenih tleh se ne obnesejo dobro. Zunanje jih lahko spoznaš po nizkem, širokem telesu in pa po vratu in repu, ki ju nosijo precej pokonci. Tudi roža jim stoji sicer lepo kvišku, čeprav je nizka. Petelin je po prsih in vratu črn, črni rep ima zelenkasti sij, hrbet in peruti pa pokrivajo črna peresa, ki so rdečkastorjavo obrobjena. Kokoš je črna in ima rjave lise. Njeno perje ima dvojni barvni rob, noge so rumene. Petelin doseže od 2-50 do 3-50 kg teže, kokoš pa samo 2 do 3 kg. Barneveldke znesejo po 100 do 120 jajc, nekatere celo po 200. Jajca so priljubljena, ker so do 60 g težka in so lepe temnorjave barve. Kokoši tudi pozimi dobro neso, kokajo srednje, pač pa jih prav lahko odgojimo.

Vidiš, onale bela tam, ki je tako živahna, to je Leghornka. To so prav posebno dobre jajčarice in se pri nas odlično obnesejo. Znesejo povprečno po 130 do 170 jajc, če pa je dober rod, tudi po 200. Zgodilo pa se je pri Leghornki celo, da je znesla v enem letu 500 jajc. Jajca so srednjevelika in lepo bela. Slišala sem že o Leghornkah težje in lažje vrste. Največkrat je petelin težak do 2 kg, kokoš pa od 1-50 dalje. Za pitanje ta vrsta ni prav posebna, kljub temu pa dosežejo kapuni tudi 3 kg. Leghornke so čisto bele, nekoliko plošnatoga telesa, z veliko, rdečo, grebenasto rožo in precej pokončnim repom. Včasih boš videla tudi črne, rjave in marogaste Leghornke, vendar so to le izjeme. Ker ta vrsta kokoši hitro rase, jih lahko pustimo, da se izležejo tudi pozimi.

Mechelnke nimam nobene. To so belgijske kokoši, ki so dobra klavna perutnina. Gotovo si že slišala o bruseljskih pulardih. Petelini so težki 4 do 4 in pol kg, kokoši pa 3 do 4 kg. Tudi te kokoši pozimi dobro nesejo. Jajca so srednjevelika in imajo rumenkasto lupino. Mechelnke so dobre za pleme, ker požrtvovalno vale in zanesljivo nesejo. Jajčarice pa so različne. Poznala sem v sosednji vasi tudi kokoš, ki je znesla do 200 jajc. Ampak, kakor sem čitala, take živali potem niso dobre za meso. Značilno za to perutnino je, da je dorasla jako odporna, medtem ko so piščanci strašno mehkužni. Drugače pa so prav domače, da jih brez težave lahko poloviš in izpitaš. Mechelnke so čokate ter imajo belo kožo in noge, ki so nekoliko porasle. Svojo živo grebenasto rožo nosijo pokonci. Njih barva pa je grahasta, vendar pa ne moreš reči, ali je rjava ali siva ali rumena. Čisto nedoločena je.»

(Dalje prihodnjič.)

Rjavo polt ustvarja NIVEA

CREMA * OLJE.

Oboje pospešuje, da vam polt potemni, a istočasno zmanjšuje nevarnost solnčarice. Zavidali vas bodo za vašo rjavo barvo. Toda pazite dobro:

nikdar se ne solnite z mokrim telesom, temveč si vedno PREJ vdrignite. NIVEA-KREMA in NIVEA-OLJE sta nenadkriljiva in nedosegljiva, ker samo ta obojica vsebuje Eucerit. NIVEA je poceni: krema Din 3·50.—, 6.—, 12.— 25.—.

kotiček za zdravje

Spanje in počitek

Večkrat čitamo navodila, kako moramo ležati, če hočemo mirno spati in se res spočiti. Ta navodila si pogostokrat nasprotujejo.

Tudi zdravniška veda se že od nekdaj bavi s tem vprašanjem. Oglejmo si nekatera glavna navodila za mirno spanje:

I. Zdi se sicer, da je spanje na hrbtu najprirodnejše, a kljub temu ni priporočljivo. Takšno spanje da draži mozeg in slabo vpliva na živčevje; posledice tega so razburljive sanje in nemirno spanje.

II. V spanju mora napetost živčevja popolnoma popustiti. Zato so priporočali nekateri, naj bo telo v spanju ohlapno zvito. Ta nasvet je naletel seveda takoj na ugovore, da povzroča taka lega ukrivitev hrbtenice, da je posebno škodljivo v dobi, ko se telo še razvija.

III. Spanje na levi strani odsvetujejo iz raznih vzrokov. Ker leži srce na levi strani, se pri ležanju na levi strani obteži, kar ovira njegovo delovanje. Tudi se v tej legi želodec dovolj hitro ne izprazni, ker je izhod iz njega obrnjen navzgor.

IV. Tudi spanje na desni strani so že odsvetovali, češ da ovira delovanje nekaterih žlez v drobju.

V. Ostane torej le še lega na trebuhu. Proti tej pa je še več ugovorov. V tej legi telesa ne trpi samo pre-

bava, temveč je otežkočeno tudi dihanje, ker pritiska teža telesa naravnost na prsi.

Če posluša človek vse te nasvete in vsa ta svarila, se mu pokaže spanje v katerikoli legi nevarna in škodljiva stvar. Kdor bi jemal vsa ta navodila za neporečno resnico, bi postal kmalu pravi hipohonder in bi si ne upal niti enkrat leči mirno spat.

Čitatelju v tolažbo moramo povedati, da so napravljena vsa taka in podobna navodila za pravilno lego pri spanju zgolj na osnovi samih domnevanj. Kaj je torej resnica o pravilni legi in mirnem spanju?

Predvsem moramo tu ugotoviti, da je mirno spanje bajka. Če pa ni mirnega spanja, se izkažejo vsa navodila in svarila glede pravilne lege pri nočnem počitku za brezpomembna in celo nesmiselna.

O tem pričajo opazovanja in poizkusi, ki so jih napravili v zadnjih letih v Ameriki. Do teh poizkusov

Srečna plavolaska

Srečna — ker se je končno rešila stalnih skrbi radi občutljivosti svojih svetlih las. Ona varuje svoje lase pred nelepim potemnevanjem in šarenostjo z rednim negovanjem s **specijalnim šamponom S. Y. S** ki daje potemnelim lasem sijaj in svilen mehko. Že prvi poizkus Vas bo o tem prepričal! Oprema za enkratno uporabo Din 6.—, a za trikratno Din 12.—. Doblj se povsod.

smo bili glede lege in gibov v spanju navezani na subjektivne, nezanesljive podatke. Leta 1926. pa so na univerzi v Pittsburgu v Združenih državah v Ameriki začeli lego v spanju sistematično preučavati. Za to so izbrali več sto poizkusnih oseb. Tako so na primer nastanili 22 dijakov v preizkuševalni spalnici in jih opazovali dve leti. Z registriranimi pripravami, ki so bile nameščene v posteljah poizkusnih oseb in so grafično zaznamovale vsak gib, so ugotovili najprej izpremembe lege v spanju. Z električno uro so mogli natanko kontrolirati tudi število in trajanje gibov. Vsi ti poizkusi so ugotovili, da mirnega spanja sploh ni.

To, kar gotovo potrebujete je **SPALNI FOTELJ**

Po naročilu ga izdelam v vsaki širini

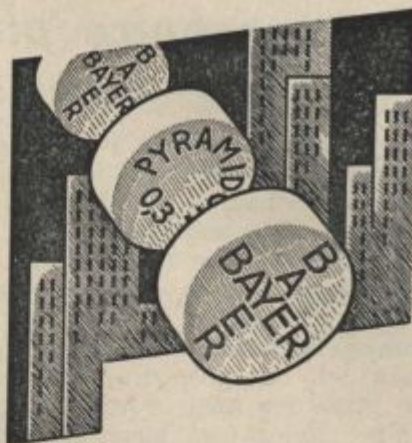
RUDOLF SEVER
Ljubljana, Marijin trg št. 2

H. M. Johnson, T. H. Sevan in G. E. Weigand, ki so delali te poizkuse, poročajo o tem: «Večina zdravih ljudi izpremeni lego v spanju 20- do 45krat v eni noči (8 urah). Med dvema kretnjama pretečeta najmanj dve minuti in pol. Približno polovica leg traja manj ko 5 minut, petina približno 5 do 10 minut, desetina 10 do 15 minut. Ne dogodi se skoraj, da bi spal zdrav človek eno uro v isti legi.» Mirnega spanja torej ni, ugotovili so ga le pri bolnikih, ki so spali pod učinkom močnih spalnih sredstev. «Če bi hoteli pripraviti zdravega človeka do tega, da bi spal vso noč v isti legi, bi ga morali privezati.»

Ameriški raziskovalci pa so tudi s kinematografičnim aparatom ujeli posamezne lege spečega človeka, da bi določili na ta način normalno spalno lego. Aparat so kretnje spečega samodelno sprožile: če je poizkusna oseba zavzela zopet «mirno» lego, jo je aparat čez eno minuto zopet samodelno fotografiral. Ti poizkusi so dognali, da tipičnih normalnih leg sploh ni. Slike pa so pokazale presenetljivo dejstvo, da navadno ne spimo v lagodni legi, t. j. z docela nenapetimi mišicami. Marsikatera spalna lega ni le nelagodna, temveč pomeni za določeno skupino živeev naravnost napor. «Vsaka lega v spanju pomeni, kakor se zdi, neki napor, vsaka nova lega (t. j. vsaka izmena lege v spanju) ima namen, ta napor izenačiti, in sicer z zaposlitvijo novih skupin mišičevja in z razbremenitvijo tistih mišic, ki so bile prej napete.»

Najnovejši poizkusi o legi telesa v spanju, ki jih je napravil H. Thorner na medicinski kliniki v Heidelbergu, potrjujejo ameriška dognanja. Thorner je napravil celo vrsto fotografij spečih. V eni noči je fotografiral posamezne osebe ob določenih časih (ob 9., 10., 11. itd.) in je to ponavljal sedem dni. Poleg postelje oziroma nad njo je bilo pritrjeno ogledalo v kotu 45 stopinj, pri vznožju je bila svetiljka (75 wattov) in v razdalji kakih 2 m aparat, ki je ujemal takšno sliko v ogledalo — poizkusno osebo od zgoraj — kakor tudi spečega samega od strani. Osvetlitev je bila brez šuma in tako kratka, da poizkusnih oseb večinoma sploh ni motila.

Tudi Thornerjevi poizkusi so ugotovili, da ni mirnega spanja, tudi ne stalne lege v spanju. Nasprotno, menjava lege je za neprekinjeno spanje posebnega pomena. T.

**BAYER,
BAYER,
BAYER,**

to je glavno! Pazite vselej na ta zaščitni znak in nikdar ne boste kupili ponarejenih izdelkov. Pristni Pyramidon Vas ne bo nikdar razočaral, njegov učinek pri glavobolu in migreni je nedosegljiv.

V z. «JUGEFA» k. d., Zagreb, Gajeva 32.
Oglas je registr. pod S br. 9483 od 31. V. 1933.

Vi hrepenite po uspehu...

Lilian Harvey

Foto: Fox

pa spravljate z nepravilno nego svojo lepoto v največjo nevarnost. Mi Vam nudimo olepševalna sredstva, ki Vas ne bodo razočarala, ampak na vse strani zadovoljila, da, kar naravnost iznenadila:

PORE MILK REJUVEN SKIN, mleko za znojnice, odpravlja izpuščaje, ogrce, mezolje, mastno kožo na obrazu in velike znojnice, če ga redno uporabljate. Masirajte obraz vsak dan, in sicer zjutraj, preden se umijete, in zvečer, preden greste spat. 1 steklenica z navodilom Din 32.—.

OLEPŠEVALNA KREMA IZ MLADIH LEŠNIKOV NOISSETTE CREME ima več prednosti. Ta edinstvena krema se uporablja hkrati kot nočna in kot dnevna krema in posebej dobro deluje na nego in lepoto. Kot podlaga pudru dá obrazu nedosežno lep izraz. 1 lonček Din 40.—.

PUDER FLORIA PORCELAIN je najfinjši puder, kar jih je. Ne samo kakovost in zadržana čistota, ampak tudi vsa druga edinstvena svojstva pričajo o tem. Prelepi specialni barvi, in sicer svetlooranžna za svetlopolte in temnooranžna za temno polte, dasta izraz lepote, ki se drugače le težko doseže. 1 velika škatla Din 50.—.

PUDER FLORIA EXTRA je, kar se tiče kakovosti, enak Pudru Porcelainu in se loči od njega samo po številnejših barvah (12 odtenkov) in po posebno finem in modernem parfumu. Za ta puder se lahko reče, da ustreza tudi največjim zahtevam. 1 luksuzna škatla Din 60.—.

SAVON 1001, milo za razvijeno damo. To milo je prav posebno blago, lepo parfimirano, a penasta krema, ki se Vam razleže po obrazu, vratu in rokah, blagodejno vpliva na nego lepote. 1 kos Din 20.—.

FLORIA, RUŽ ZA OBRAZ, je višek francoske kozmetične znanosti. Je popolnoma neškodljiv, njegove prelepe in diskretne barve dajo obrazu prav poseben efekt. 1 škatlica Din 14.—.

Dobiva se samo po boljših specialnih trgovinah.

Glavna prodaja in razpošiljanje po pošti: **NOBILIOR**, parfumerija, Zagreb, Ilica 34.

Nagradno žrebanje za porabnice plina.

Ali imate srečo? Ne veste? Preskusite jo! Saj Vas nič ne stane.

Mestna plinarna priredi za svoje porabnice in gospodinjske pomočnice posebno nagradno žrebanje, ki se ga bodo udeležile vse tiste gospodinje, ki porabijo na mesec najmanj 30 cbm plina in imajo v redu vse svoje račune za plinarino. Seveda pa morajo plin uporabljati samo v gospodinjske svrhe.

Gospodinjske pomočnice morajo biti pri isti hiši najmanj leto dni, gospodinja pa mora biti porabnica plina ter imeti v redu poravnane svoje račune. Poleg tega gospodinjska pomočnica predložiti tudi spričevalo svoje gospodinje, kako zna ravnati s plinom in ga štediti.

To žrebanje se bo vršilo dne 10. decembra t. l. Vsaka gospodinja bo morala izpolniti vprašanja na posebni poli, ki jo bo pravočasno prejela. Pole bodo označene s številkami in plinarna ne bo izdajala dvojnikov. Zato bo treba na polo paziti, da se ne poškoduje ali izgubi. Na podlagi številke se bo potem izžrebal kot prva nagrada plinski štedilnik v vrednosti 3000 Din, kot druga nagrada plinski pečnjak v vrednosti 1500 Din in kot tretja nagrada plinska likalna garnitura za 250 Din.

Nagrado lahko izžrebanka zamenja za drug aparat v isti vrednosti.

Za gospodinjske pomočnice pa se bodo izžrebale denarne nagrade in sicer: I. 400 Din, II. 300 Din in III. 100 Din.

Pri takem številu zadovoljnih porabnic plina, kakor si ga je v zadnjih letih pridobila Mestna plinarna, je nujno potrebno, da je ravnateljstvo z gospodinjami v tesnejšem stiku. Zato mora ono tudi vedeti misli gospodinje. Na podlagi teh vprašanj in odgovorov jih bo izvedelo in se bo ravnalo po njih, kajti glavni cilj Mestne plinarne so zadovoljni odjemalci. K temu pa ji bodo gotovo rade volje pripomogle tudi naše gospodinje in njihove pomočnice.

Ali že veste, da se večina boleznih prenaša po muhah? V času sadja je ta nevarnost še večja. Razen tega zamaže muha Vaše slike, zavese, lestence itd. Tu lahko pomaga samo dober muholovec, ki za malenkost od 75 par ali 1 Din lovi muhe podnevi in ponoči in skrbi za Vaš zaželjeni mir v spanju. S tekočinami in razprševalci, ki so zelo dragi in so razen tega nevarni radi ognja, se ne morete nikdar iznebiti tako hitro in sigurno sitnih muh, kakor z že 35 let izkušenim, dokazano najboljšim muholovcem sveta «Aeroxon». Aeroxon se mnogo posnema, zahtevajte torej izrečno le to znamko.

Naposled je vročina ponehala. Zdravnik in bolnik sta se oddehnila.

«Samo Bogu in svoji trdni naravi se morate zahvaliti, da ste se srečno izmazali», pravi zdravnik.

Bolnik pokima: «In upam, gospod zdravnik, da boste to pri računu tudi upoštevali.»

Mlade matere!

Dobro uspevanje, zdravje in lepo napredovanje svojih otrok dosežete, če jih hranite z

Zamako

Prov posebno redilno sredstvo iz *ovsenega slada*. Prijeten okus, lahka prebava in nizka cena odlikujejo ta redilni pomoček.

Brezplačne vzorce in knjižico o otroški negi Vam pošlje

PARACELSUS,
hig.-farm. laboratorij — Zagreb 3

Zajka

Slugo Andrejca je zalotil ravnatelj, da je prišel ob sedmih zjutraj v službo namestu ob šestih. Ko ga je prijel, je zajecjal:

«Oh, oprostite mi, gospod ravnatelj, da sem prišel tako pozno. Moja žena je imela ponoči težaven porod.»

Ravnatelj se je omehčalo srce. Pozabil je Andrejčevo netočnost. In ko ga je še videl, kako pridno vihti metlo, se ga je lotilo sočutje. Mislil si je: «No, saj je res siromak.» Potegnil je denarnico iz žepa, vzela iz nje srebrn petdesetak in zbral še med uradniki precej srebra. Vse je izročil Andrejcu, da bo imela njegova žena za priboljšek. In Andrejec je kupil na trgu tolsto kokoš, steklenico vina in še marsikaj. In drugi dan je na vse pretege hvalil dobrega gospoda ravnatelja, ki je tako poskrbel za njegovo ubogo ženo.

Šest tednov je minulo. Sluga Andrejec je imel smolo. Ravnatelj ga je spet zalotil, ko je prišel šele ob sedmih v službo. Grdo ga je pogledal.

JAJNINE

ZLATO NAŠIH HRANIL

MAKARONI, SPAGETI, JUHINE ZAKUHE.

«Oh, oprostite mi, gospod ravnatelj, da sem prišel tako pozno», je zajecjal Andrejec. «Moja žena je imela ponoči težaven porod.»

«Slišite!» je jezno dejal ravnatelj, «ali ste vi brezmejno zabiti in predrzni, ali pa je vaša žena zajka.»

Andrejec neumno pogleda, se popraska za ušesom in pravi: «Ne, gospod ravnatelj, ni zajka, ampak — babcica.»

Alojzij Pauschin
LJUBLJANA

Wolfova
ulica št. 6

Telefon
št. 31-96

nudi svojo veliko zalogo stekle-
nine in porcelana, predvsem:

**pitne, jedilne, kavne,
čajne in Mocca garniture**

od primitive
do najfinejše
izdelave.

Gostilniška in kavarniška posoda.
Okviri za slike.

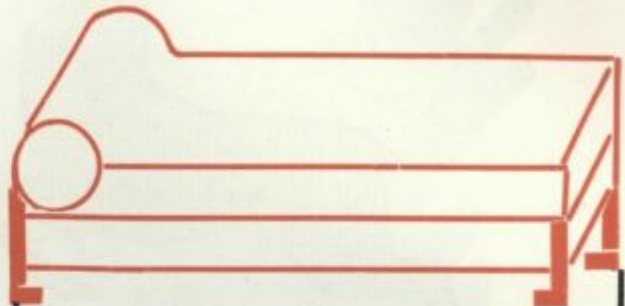
Vse vrste šip. Steklo za ure.
Izvršuje vsakovrstna steklarska dela.

Slika pridobi
na vrednosti,

če dobi primeren okvir.

Umetniško dovršene okvire Vam
odlično in okusno napravi po
lastnih ali umetniških načrtih
atelje za rezbarstvo, podobar-
stvo in pozlatarstvo

ALEKSANDER GÖTZL
LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 17

Couche, šlarafije, di-
vane, fotele, žimnice,
okrasne blazine

Vam strokovnjaško in
brezhibno po nizki
ceni napravi tapetnik

ZALAZNIK
ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Brušena stekla in ogle-
dala za moderno po-
hištvo in razne druge
lokale ter steklo za
stavbe, nadpise, avto-
mobile itd. dobavlja
najceneje tvrdka

Tel. 23-43

«SPECTRUM», D. D.
tvornica ogledal in brušenega stekla
LJUBLJANA VII, Celovška cesta 81

Lepe obline, polne prsi so kras vsake žene.
Najsi bodo prsi še tako mlahave in viseče,
dobe, če uporabljate **Lait de Juno**, v naj-

**SKRIVNOST MOJE
MLADOSTNE LEPOTE.**

krajšem času zavidno bujnost, obilno in
trdost. Din 65.—

Crème Rose Centifolia, najidealnejša fran-
coska suha krema. Daje temnorjavo ljubko in
nežno polt. Če jo redno uporabljate, izginejo
vse nečistosti, obraz pa postane mladosten,
svež in mikaven do pozne starosti. Potrebna
vsaki moderni dami kot podloga za puder in
šminko, za zabave, plesne in promenado.
Din 40.—, srednji lonček Din 18.—

Gold Cream, originalna angleška rđloak-
tivna mastna nočna lanolinska krema, ki pro-
dira v vse znojnice in s tem varuje in z
vsakim dnevom bolj pomlaja obraz. Odpravlja
čudovito hitro grbanice in gube pod očmi in
na sencih, pa bi zato morali biti na toaletni
mizici vsake moderne dame. Din 42.—, sred-
nji lonček Din 22.—

Vaša lica bodo samo tedaj nežna in polna
mladostnega žara in svežosti, kadar boste
uprabljali naše znamenite biološke pomočke za
dovršeno nego polti.

Lait „Odallaquea“ pour les Muscles. Iz
najdragocenejših bioloških olij za ohranitev in
okrepitev obraza in za popolno odpravljanje
znojnic in nagubane kože. Din 74.—, srednja
steklenička Din 25.—

Mugetta lotion odpravi čez noč vse solne
pege in rumene in rdeče lise. Din 30.—

Kapuce Tête odpravijo v osmih dneh teto-
virano kožo, bradavice, madeže in
pege. Din 60.—

Gumaste nogavice morajo no-
siti vsi, ki trpe na krticah (za-
breklih žilah na nogah), oteklinah,
revmatičnih boleznih itd. Gumaste
nogavice ne dajo nogi samo lepe
in graciozne oblike, ampak odpra-
vijo tudi vse bolečine in vsako ote-
kanje. Par nogavic od Din 110.—
naprej

**„CENTIFOLIA“, parfumerija, Zagreb, Jurišičeva 8. Zahtevajte brezplačne
ilustrirane cenike!**

Naročnina za list s krojno prilogo in 5 gospodinjiskih knjig: za vse
leto Din 105.—, za pol leta Din 54.—, za četrlet Din 27.—; za Ame-
riko in inozemstvo dolarjev 5.—; za Italijo Lit 50.—
Posamezna številka Din 5.—, krojna priloga Din 2.—, gospodinjaska
knjiga Din 30.—
Deset broširanih leposlovnih knjig Din 100.—. Vezava teh knjig
Din 60.—

Izhaja vsakega 1. v mesecu. Odgovorna za izdajateljstvo, uredni-
štvo in upravnštvo Rija Podkrajskova.
Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10/1.

Tiska Deželna tiskarna, d. d. v Ljubljani (predstavnik Miroslav
Ambrožič).

Samo s tem znakom
pristno

Ime SCHICHT jamči
za kakovost

SCHICHT ^{OVO} **JELLEN MILO**